

ŠT.

2

mladika

1970
februar

MLADIKA

IZHAJA VSAK MESEC
RAZEN JULIJA - AVGUSTA

1970 leto XIV. števil. 2

VSEBINA:

Š. D.: Ali se mladina z mamili pripravlja na življenje?	21
Ljudo Zúbek: Pomlad Adele Ostroluške . . .	22
Slavko: V prgišču časa . . .	24
J. p.: Priznanje znanstvenemu delu in zvestobi narodu . . .	25
Bruna Pertot: Božič stare mame . . .	25
Boris Pangerc: Ave Marija Marij Maver: Tone Kuntner . . .	27
Lev Detela: Stara, zelo stara pravljica . . .	28
Maks Šah: Čemu bi šli otroci naprej v šolo? . . .	30
Danilo Sedmak: Drobna, a dragocena vprašanja . . .	31
Ivan Udovič: Kako je v naših domovih . . .	33
Micka Debeljak: Med vojsko na Podmlaki . . .	34
Anica Gartner: Pesimistove sanje . . .	35
Milena Merlak-Detela: Dve pesmi Ine Jun Broda . . .	36
Jože Velikonja: V spomin prof. Vinku Vovku . . .	37
Kondor: Vse je mogoče . . .	37
Martin Jevnikar: Sodobna slovenska zamejska literatura . . .	38
Knjige in revije . . .	39
Tržaški in goriški kulturni koledarček . . .	40

Uredil

JOŽE PETERLIN

Revijo izdaja uredniški odbor: Stanko Janežič, Marij Maver, Albert Miklavc, Franc Mljač, Sergij Pahor, Jože Peterlin, Zora Tavčar, Maks Šah, Drago Štoka, Emil Valentinčič in Marilka Korsič.

Odgovorni urednik:

MARIJ MAVER

Zunanja oprema
PAVEL MEDVESČEK

Uredništvo in uprava: Trst, via Donizetti 3, tel. 768189 - Pod uredništvo v Gorici: SKAD

Čekovni račun 11/7019

Registrirano na sodišču
v Trstu št. 193

Tiska tiskarna »Graphis«, Trst,
ul. Sv. Frančiška 20, tel. 29-477

MARIBORSKI ŠKOF MED NAMI

Stirinajstega februarja je obiskal tržaške Slovence mariborski pomožni škof dr. Vekoslav Grmič. Spremljal ga je dr. Stanko Janežič, ki se je, kot znano, preselil v Maribor.

V soboto je obiskal najprej mladino v ulici Donizetti. Pozdravila ga je predsednica SKK Alenka Režula. Izrekla mu je toplo dobrodošlico in izrazila veselje nad njegovim prihodom. Nato je g. škof govoril o krščanstvu sodobnega človeka, o živosti Cerkev, o krščanskem humanizmu, potem pa je odgovarjal na številna vprašanja.

V nedeljo je maševal v rojanski cerkvi in pridigal med mašo, ki jo prenaša vsako nedeljo naša radijska postaja. Po maši pa je govoril v okviru Društva slov. izobražencev v dvorani rojanskega Marijinega doma. Pozdravil ga je predsednik društva, prof. Jože Peterlin. G. škof je tokrat govoril o Cerkvi v današnjem svetu. V bogatem govoru in razgovoru o najrazličnejših vprašanjih, od holandskega katekizma do različnih drugih gibanj v Cerkvi, celibata, ekumenizma, vatičanske kurije in podobno, je g. škof izredno jasno odgovarjal in pojasnjeval vso to življenjskost današnje Cerkev, česar nas ne sme biti strah, je dejal g. škof, ampak smo vsega tega lahko samo veseli, kajti Cerkev mora biti stalno v dialogu, sicer bi bila mrtva.

V nedeljo popoldne je takoj po kosilu g. škof obiskal v spremstvu škofovega vikarja dr. L. Šherla, dr. Janežiča, in prof. Peterlina slovenske župnijske prosvetne krožke v tržaški okolici, kjer se je srečal s slovenskimi župniki in z mladino v krožkih. Zvečer pa je obiskal Marijino družbo v novem Marijinem domu v ulici Risorta, kjer ga je pozdravil dr. Jože Prešeren.

V ponedeljek je predaval slovenskim duhovnikom, zvečer pa našim skavtom in skavtinjam, s katerimi se je zelo živahno in pristržno razgovarjal.

Gotovo so bili ti dnevi za g. škofa zelo utrudljivi, saj smo ga ho-

telj povsod videti in poslušati, mu pokazati, kje živimo in kako nam je. Bil je vedno ljubezljiv in je vse opazoval z velikim zanimanjem in ljubeznijo. V soboto zvečer se je udeležil v Kulturnem domu predstave Silonijeve »Prigode ubogega kristjana«, kjer so mu predstavili pisatelja in glavnega igravca v tej drami, Jožeta Zupana.

Kljub slabemu vremenu je vedno lepo število naših ljudi poslušalo škofova predavanja in je njegov obisk zapustil nepozaben vtis. Na vseh krajih so ga prosili, da bi nas spet kmalu obiskal. F. U.

PREŠERNOVI DNEVI

Če kdo misli, da morajo biti Prešernove proslave nujno monotone, ta se lahko prepriča, da so lahko vsako leto nove in vsako leto zanimive. Posebno na Tržaškem smo imeli že do zdaj toliko izredno lepih prireditve ob počastitvi Prešernovega dne, da smo vseh lahko veseli. Te prireditve se še nadaljujejo ves mesec.

Med najbolj uspelimi je bila gotovo skupna Prešernova proslava v Kulturnem domu. To je bil letos morda največji kulturni dogodek v Trstu, ker upamo, da bo tisti duh medsebojne strpnosti in narodne spravljalivosti ostal ter da se bo kulturno sodelovanje še poglobljalo. Za to moramo seveda pokazati vsi dobro voljo.

Skupni prireditvi je dal simbolični zaključek sprejem jugoslovanskega konzula g. ing. Tepine na čast prirediteljem.

Med ostalim navedemo tokrat samo še sprejem, ki sta ga priredili dve organizaciji: Slovensko ljudsko gibanje in Slovenska prosveta za svoje organizacijske delavce in prijatelje. Člani Slov. kulturnega kluba so za to priliko priredili v prostorih v ulici Donizetti okusno slikarsko razstavo, ki bo trajala ves mesec.

Tudi ta večer sprejema je potekel v prijateljskem in toplem razpoloženju. Udeležili so se ga predvsem vsi politični predstavniki

Dalje na 3. strani platnic

Posamezna številka Mladike stane 200 lir, po pošti 220 lir. Celoletna naročnina (10 števil) 2000 (2200) lir. Naročnina za ves letnik v Jugoslaviji 35 Ndin, v Ameriki stane 5,5 dol. Naročnina za ves letnik v Avstraliji 4 funte.

»Eh, ko smo mi bili mladi...«, »Kaj takega, nam še na um ni prišlo...«, »Kako pokvarjena je današnja mladina...«, tako slišimo marsikoga, ki tarna in se razburja.

Osebnostem sem nekje sredi poti človeškega življenja, kot bi rekel Dante, in nisem obremenjen ne s kompleksom kulta do mladine za vsako ceno (ta kult postaja vsebolj moda in monopol določenih demagoških tendenc), niti ne vidim v njej same pokvarjenosti ali moralne izprijenosti. Mislim, da je v vsakem mladincu, ki se približuje 16. letom, normalno, da s svojega stališča gleda na okolje in soljudi, da je njegov pogled na oder vsakdanjega življenja kritičen in da skuša z novimi prijemi prispevati k razvoju naše družbe. To so leta posebne telesne in umske rasti, v kateri se mladi človek začne po eni strani zavedati odgovornosti, ki jih življenje terja od vsakega člana družbe (disciplina, podreitev obstoječim zakonom, kontrola nad seboj, spoštovanje do drugih sočlanov družbe, spoštovanje njih mišljenja...) po drugi strani pa se s težavo otresa otroške in pubertetne miselnosti, ki mu je ustvarjala doslej nekakšen skoro pravljичen svet. In skok iz tega sveta v realnost ni vedno lahek, zato je razumljiv kritičen odnos najprej do svojih staršev, nato do svojega učitelja in župnika, končno pa še do svojega profesorja (razen če mu ta ne daje stalne in premišljene potuhe!). Majhne napake se spreminjajo v ogromne pomanjkljivosti; obstoječe nedoslednosti postajajo nezaslišane krivice, odtod v mladini po eni strani skrita želja po popolnoma novem redu, po zrušenju vsega, kar je »staro«.

ALI SE MLADINA Z MAMILI PRIPRAVLJA NA ŽIVLJENJE?

po drugi strani pa najdejo v napakah bližnjega popolno opravičilo za svoje početje, za dajanje duška prebujajočim se strastem.

Človek doživlja v vsem svojem življenju kritične trenutke: iz otroštva v puberteto, iz pubertete v zrelo dobo, iz zrele dobe v drugo polovico svojega življenja, iz te v starčevsko dobo. Potem so krize skupnega zakonskega življenja, krize neporočenih, itd. Če bi hoteli, bi v vsakem tem razdobju dobili opravičilo za možnostno »podivjanje« prizadetega, bi lahko skoro vsakogar »našuntali«. Zakaj pa se to »podivjanje« javlja v najbolj akutni obliki prav pri mladini? Iz več razlogov:

Od vseh dob je mladina rada radikalna, dosledna, brez zavor v svojih hotenjih, nagla v svojem diru v svet, v katerega je komaj vstopila. Zaradi trenja »stari-mladi« (to je večnostni problem) večkrat zaide v pretiranost, v egocentrično vedenje in pozabi, da so drugi ljudje prav tako polni svojih problemov in raznih tegob.

V to naravno igro med generacijami, v to delikatno življenjsko dobo mladine se skoraj vedno vtikajo nepoklicani, ki zlivajo bencina na ogenj, namesto da bi skušali požarček omejiti in nato pogasiti. Iz svojih instrumentalnih namenov, demagoških političnih pozicij in računarskih ambicij, se vržejo na mladino kot lačni psi na kost in jo obdelujejo, prepričujejo, snubijo ter ji dajejo v vsem prav! Da laže dosežejo svoje

Dalje na 26. strani

Prevedel MARIJAN BRECELJ

Ob naglem pogledu, s katerim sem ošinila goste, mi je ostalo v spominu razen obrazov le dvoje sončnikov, s katerima sta se obe ženi branili pred soncem. Sončnik starejše je bil krvavordeče barve, mlajše pa bele z rožnatimi cvetovi. V Žitnjanih ni nihče nosil sončnikov. Naši ljudje se niso bali sonca in zagorel obraz ni bil nikaka sramota, kakor za meščanske ali plemiške gospodične, ki so zelo skrbele za to, da so imele tudi poletni bel obraz ali v najslabšem primeru vsaj rožnatega.

»Pridi, Evička,« me je poklical oče in me predstavil cenjenim gostom.

Bil je to plemič Mikulaš Ostroluški, svetnik kraljevskega sodišča v Pešti, z ženo in hčerjo.

»S kočijo potujejo v Plemiško Podgradje pa se jim je pred našo vasjo zdrobilo kolo. Zdaj morajo čakati, dokler jim ga kolar ne popravi,« mi je povedal oče, kakor je bil od gospoda Ostroluškega izvedel.

Gospod svetnik Ostroluški se je opravičeval, da nas je zmotil sredi dela. Skozi odprto okno je hotel le vprašati očeta, ali je v vasi morda kak plemiški dvorec, kjer bi se lahko ustavili, dokler bi kolar ne popravil kolesa. Ko bi bil v Žitnjanih kak plemiški dvorec, bi gospod plemiški brat rad posadil svojo kočijo. Tako pa so bili prisiljeni čakati.

Žitjnani so majhna vas na Trenčinskem. V njej ni nobenega plemiškega dvorca in tamkajšnja krčma je bila v teh časih tako neudobna in neprimerna, da je oče nikakor ni mogel priporočiti gostom. Po kratkem premisleku je tedaj predlagal, naj bi Ostroluški počakali kar pri nas, dokler kolar ne popravi kolesa. Lahko se odpočijejo v izbi ali posedijo na vrtu. Pri tem je pogledal mene s pomenljivim pogledom in jaz sem razumela. Naglo sem stopila v hišo, da bi pripravila mamo na imenitni obisk. Lahko si predstavljate, kako se je mama prestrašila, ko sem ji povedala novico. Naglo se je hotela preobleči v »paradna« oblačila, toda spredvidela je, da nima kje, da bi to predolgo trajalo in da ta čas ne more gostov pustiti zunaj na dvorišču. Z oslinjenimi prsti si je pogladila lase na sencah, si dala na glavo čepico in šla pozdravit goste. Sedeli so že v altani na vrtu.

Ko smo prišli tja tudi mi — mama, moja mlajša sestra Katka in jaz — nas je bila altana polna. Za vse še prostora ni bilo, da bi lahko posedli. Pri tem pa naša družina še ni bila popolna, kajti brat Miško se je takoj po kosilu šel kopat v ribnik.

Ostroluške smo pogostili s hladnim mlekom in kruhom. Na mizico je mama dala tudi masla in medu.

Bilo je prijetno vzdušje in gostom je bilo pri nas všeč. Le častivredna gospa Ostroluška je včasih zaskrbljeno vprašala, kako dolgo utegne trajati tako popravilo. Ko ji je gospod Ostroluški odvrnil, da bi utegnil izkušen kolar to opraviti v kakih dveh urah, se je malo oddahnila. Pa je spet začela jadikovati, ko se je kočijaž vrnil z jobovskim sporočilom, da se kolar noče lotiti dela, ker je nedelja.

Gospod sodni svetnik je obljubil dvojno plačilo, pa se je kočijaž še enkrat vrnil brez uspeha. Takega greha kolar ni maral vzeti nase, tudi za dvojno plačilo ne.

Oče je ta težki primer rešil tako, da je šel na faro in poprosil gospoda župnika za posredovanje. Šele potem se je kolar dal pregovoriti. Gospa Ostroluška pa se je docela pomirila šele tedaj, ko ji je oče povedal, da bodo do Plemiškega Podgradja prišli še za dne ter da bi v najslabšem primeru lahko prenočili tudi pri nas.

Medtem ko sta se oče in mati pogovarjala z Ostroluški, sem jaz kradoma gledala gospodično Ostroluško. Bila je zelo lepa. Moški bi znal opisati in pojasniti njeno lepoto bolje, kakor to storim jaz. Me, žene vidimo svoje tovarišice nekako drugače kakor moški, in zato se pogosto dogaja, da je naše mnenje o kaki ženski različno. Večina moških izhaja od prvega površnega vtisa. Lep obraz, izrazite oči, skladna postava — to že zadostuje, da takoj rečejo: »Lepa«. Jaz menim, da je lepota vsota telesne in duševne harmonije. In plemenit človek se mora zadovoljiti le s tako združeno lepoto. Res je, lepo obličje človek takoj opazi, lepo dušo pa mora odkrivati postopoma. Ne objameš je naenkrat z enim samim pogledom. Je to nekako tako, kakor kadar se vzpenjaš na visok grič. Čim višje si, tem širše obzorje se odpira pred tabo. Pot je težavna, toda ko dospeš na

vrh, je trud bogato poplačan. Tako postopoma človek spoznava tudi duševno lepoto drugega človeka. Tako sem šele pozno spoznala gospodično Ostroluško. Tedaj, ob prvem srečanju, ko sva sedeli druga proti drugi v altani, sem opazovala predvsem njeno telesno lepoto. Občudovala sem njen pravilen ovalni obraz, obrobljen z gostimi črnimi lasmi, katerih barva se je prelivala prav do jekleno sivoga leska. Gledala sem ji v globoke črne oči in mislila medtem na visoko belo čelo, kakšne misli se za njim skrivajo. Čeprav ni mogla biti mnogo starejša od mene, je bilo v njenem izrazu nekaj, kar jo je delalo starejšo. To bi povedala takole: jaz sem pri svojih devetnajstih letih bila videti kakor deklica. Gospodična Ostroluška je bila ženska v polnem cvetju, pri tem ji je iz oči žarela neka gospodovalnost — toda ta je izvirala iz njenega plemiškega stanu. Gotovo so jo že z mladega utrjevali v prepričanju, da mora v stiku s preprostimi ljudmi javno kazati svoje poreklo, in tako morda niti vedela ni za to svojo lastnost.

Po naravi sem boječa in s tujimi ljudmi se težko spustim v pogovor. Nisem vedela, o čem bi se bila lahko razgovarjala z gospodično Ostroluško, zato sem le poslušala, o čem se razgovarjajo starši z gosti. Mama je opazila mojo molčečnost in je vprašala gospodično, ali si ne bi hotela skupaj z menoj ogledati našega vrta. Bila sem hvaležna za ta predlog, kajti na vrtu je bilo o čem pomenkovati se. Postrežbo gostov si je vzela na skrb Katka in tako sva jaz in gospodična odšli na vrt. Najprej sem ji razkazala cvetlične grede, za katere sem sama skrbela. Hvalila sem se z georginami vsemogočih barv, potešila sem se z obiskovalnikino hvalo ob pogledu na naše vrtnice in potem sem ji pokazala zelenjadni vrt ter sadovnjak, jo peljala do čebel, k zajčkom in golobom. Zajcem sva dajali kapusne liste, gospodična pa je prestrašena zavpila, ko se je s smrčkom dotaknil njenega prsta. Obedve sva se temu pristrčno nasmejali. Ob tem pa sva se razgovorili tudi o sebi. Gospodična Ostroluška mi je rekla, naj je nikdar ne kličem blagorodna gospodična, temveč le gospodična Adelka.

Adelka je bila v razgovoru sprva nekoliko v zadregi, ker ji slovaščina ni tekla docela gladko. Bodisi da je kaj napačno izgovorila bodisi da se ni mogla spomniti kake besede in si je potem pomagala s kretnjami. Ko sem ji rekla, da si lahko pomaga z madžarskim ali nemškim izrazom, me je začudeno vprašala, kje sem se naučila po madžarsko in po nemško. Odvrnila sem ji, da sem bila leto dni v zavodu v Trenoinu. Končno se v enem letu človek ne nauči mnogo, toda nekaj tu in tam le ujame. Govorila sem po madžarsko ali nemško tako, kakor je Adelka po slovaško.

Ker je že pogovor nanesel na tuje jezike, sem vprašala Adelko, ali zna razen slovaščine, madžarščine in nemščine še kak tuj jezik. Nasmehnila se je mojemu vprašanju in odgovorila tako preprosto, kakor bi šlo za najbolj enostavno stvar, da razen jezikov, ki jih znam jaz, zna dobro še francosko, angleško in italijansko, nekoliko pa še latinsko in grško. Spočetka sem mislila, da se norčuje. Toda prepričala me je, da govori resno, in nisem imela vzroka, da bi ji ne verjela. Gledala sem jo z obču-

dovanjem. Jaz sem bila ponosna, da znam malo po madžarsko in po nemško — in glej! gospodična Ostroluška zna razen tega še pet jezikov!

»Malo me je sram, da jezika, s katerim prihajam dan na dan v stik, še ne obvladam dobro. To pa zato, ker sem več let preživela v Budimpešti. V Plemiškem Podgradju in po vrnitvi domov na Ostro Loko bi se hotela tudi v slovaščini nekoliko vaditi...«

Vneto sem pritrjevala in Adelki polagala na srce, naj bi slovaščine ne zanemarjala.

Medtem ko sva bili na vrtu — in zavleklo se je to kar za celo uro — so se najini starši po vsej verjetnosti pogovarjali o naju, kajti ko sva se vrnili k njim, me je oče presenetil z vprašanjem, ali ne bi šla čez poletje v Plemiško Podgradje gospodično Adelko poučevat slovaščine.

Adelka me je začudeno pogledala in se veselo nasmehnila:

»To je čudovito! Komu je to prišlo na um? Kajne, da tebi, mama?«

Gospa Ostroluška se je nasmehnila in pokazala name.

»Najprej se moraš dogovoriti z gospodično. Rada bi videla, da bi se obe strinjali s tem predlogom.«

Gospod Ostroluški je molčal, toda ker ni nasprotoval, sem menila, da tudi on soglaša. Adelka je bila takoj za to, brez pomislekov.

»Kajne, Evička, da boste prišli?«

Ne morem reči, da bi se mi bilo to upiralo. Vendar se tako naglo le nisem mogla odločiti.

Mami se je nekako zdelo, kakšne misli se mi podijo po glavi, kajti priskočila mi je na pomoč s predlogom, ki je bil v danih okoliščinah najbolj pameten:

»Saj se ti ni treba odločiti takoj, Evka. Razmislila boš o tem, zadevo boš prespala in se potem odločila. Ali ne bo tako najbolje?«

Blagorodna gospa se je strinjala, Adelki pa to ni bilo pogodu.

»Pojte z nami takoj, Evka! Čemu razmišljate? Saj če vam pri nas — se pravi v Plemiškem Podgradju — ne bo všeč, se lahko kadarkoli vrnete domov. Z vaše strani bo to docela neobvezno.«

Za trenutek sem omahovala, kajti Adelkino povabilo je prišlo tako od srca in je bilo tolikanj iskreno, da sem v resnici takoj začutila veselje pri prihiti z njimi. No, ko sem se spomnila, da se je treba za tako pot primerno pripraviti in da bi morala očeta povprašati za kak nasvet — sem se odločila za materin predlog.

Ostali smo dogovorjeni, da bodo v nedeljo popoldne poslali v Žitnjane kočijo. Če bi se v tem času premislila, bi se kočija vrnila brez mene.

Ko smo se po skoraj treh urah — tako dolgo je trajalo popravilo kočije — z Ostroluškimi ločili, mi je Adelka pomenljivo rekla:

»Nasvidenje v nedeljo!«

V nedeljo sem bila že od jutra vsa iz sebe. Ostroluški so sicer obljubili, da bo kočija prišla pomešle popoldne, vendar je meni že od jutra vse letelo iz rok in hodila sem po hiši, kakor bi iskala včerajšnji dan. Niti v cerkvi se nisem mogla osredotočiti na to, kar je gospod župnik pridigal. Ko bi me po vrnitvi iz cerkve oče poklical, naj mu ponovim glav-

ne misli iz pridige — kakor smo morali to narediti vsako nedeljo, dokler smo bili še otroci — bi jo skupila.

Popoldne sem za krajši čas brala naglas vsej družini iz postile, nato sem hotela zaposliti domišljijo s kakšnim romanom, toda četudi sem ostala v sobi sama, nisem in nisem mogla misliti na to, kar sem brala. Mahnila sem jo za očetom na vrt. V resnici niti nisem šla za njim; šla sem si le ogledat svoje cvetlične grede in nabrat šopek za v vazo. Očeta nisem videla, vedela pa sem, da je na vrtu, ker sem slišala njegov glas. Pogovarjal se je s staro, napol usahljo jablano. Imel je tako navado, da se ni pogovarjal le z živimi bitji, temveč tudi z drevesi in rastlinami. Kot neizkušena deklica sem se tem očetovim čudaštvom večkrat smejala. Saj veste, kakšni so otroci. Nisem se smejala iz zlonamernosti, temveč le iz nevednosti. Kmalu potem, ko sem dorasla, sem razumela, da očetovo čudaštvo korenini v neizmerni ljubezni do vse narave. Potem so me njegovi monologi globoko zadeli. Tej stari, krivi jablani v kotu vrta je oče govoril takole: »Ej, ej, starka, kmalu boš doslužila! No, kaj za to: vsi bomo nekoč doslužili... Čudovito si izpolnila svoje dolžnosti na tem svetu. Povem ti, da niti ena teh ostalih jablan ne rodi takih jabolk kakor ti. Vsaj zame so tvoja najbolj okusna. To je gotovo zato, ker sem tvoja jabolka jedel od mladosti. Se še spominjaš mojega uboega očeta, ki te je zasadil in te cepil? To so bili takrat časi, kaj? Ali sploh veš, kako krasna si bila tedaj? Jaz se te spominjam kot odrasle lepoticice. Sedaj te te mlade po videzu prekašajo, toda ne po plodovih. Nikar ne bodi torej žalostna, starka, in služi zvesto kakor doslej. Želel bi, da bi doslužila skupaj... Tako, torej, starka, kvišku glavo, vztrajaj! Ne boj se, jaz ti ostanem zvest!«

Tesno mi je bilo pri srcu ob takih očetovih besedah. Otroci le redkokdaj dopuščajo misel na možnost smrti svojih roditeljev. Žive v sladki samoprevari, da bodo vedno z njimi — in ko potem čujejo besede o neizbežni smrti, jih to prizadene še bolj bolešno, kot bi jih v primeru, da se je ta misel porodila v njihovi glavi.

Da bi pregnala težke misli, sem se vrnila v sobo in še enkrat začela pregledovati vse stvari, ki sem jih nameravala vzeti s seboj. Obleke, perilo in čevlje na trakove sem imela razložene po posteljah in po mizi, čevlje lepo po vrsti na polički ob postelji, potalvalno košaro iz protja in veliko usnjeno torbo pripravljeno na stolu. Če kočija pride, naložimo vse in lahko grem. V primeru, da ne bi prišla, bi bilo škoda zlagati v koše lepo zlikane obleke.

Minute so se po polžje vlekle, jaz pa se nisem vedela kam dati od dolgega časa.

»Gotovo so name davno pozabili!« sem zavdihnila verjetno že petič.

Toda nenadoma sem začula pod okni drdranje kočije. Ustavila se je pred našimi vratci. Poletela sem, kakor bi imela krila.

V kočiji je sedela Adelka.

Njeno prvo vprašanje je bilo:

»Ste pripravljeni, Evka?«

Sploh ni vpraševala, kako sem se odločila. Imela je za gotovo dejstvo, da pojdem z njo. Niti na misel

ji ni najbrž prišlo, da bi tako vabljivo ponudbo lahko odbila. In res, niti za trenutek nisem pomislila na to, da bi kaj takega storila. Toda staršem se je po odhodu Ostroluških nekako posvetilo v glavi in so začeli tuhtati. Posebno oče. »Kaj pa, ko bi hoteli, da jim boš tam za deklo? Priganjali te bodo, se delali do tebe visoke in ponosne...« Končno smo se dogovorili tako, da v Plemiškem Podgradju ostanem le v primeru, če bodo z menoj ravnali kakor z domačo učiteljico, ne pa kakor z deklo. »Za Evko bo to koristno, tam se bo še bolj naučila gibati v boljši družbi,« je rekla mama. Njeni argumenti so bili prepričevalni, toda oče je imel še prepričevalnejše. »Glavno je to, da se Evki ponuja možnost, da pridobi za našo narodno skupnost novega člana, in to ne kakršnegakoli. Za tako plemenit cilj je treba doprinesti tudi žrtve. Tako se torej strinjam; lahko poskusiš.«

Adelka o tej težki odločitvi, jasno, ni vedela nič.

Mama in Katka sta mi pomagali pri zlaganju stvari v koš in v torbo, in tako smo bili z vsem takoj nared. Miško in oče sta naložila prtjago na kočijo.

Potem smo še za trenutek posedeli z Adelko. Jaz pa sem s svojimi mislimi bila že zdoma. Tudi Adelka se ni hotela predolgo ustavljati, da ne bi bili v Plemiškem Podgradju zanjo v skrbeh — zato sva se raje pobrali. Malo sem pojokcala, potem pa — hijo! — konjički, iz ust staršev pa: Srečno pot!

Prihodnjič naprej

V prgišču časa

Vsi hočemo živeti
v tem prgišču časa
in nočemo umreti:
in vendar čas
je sluga smrti,
ki točno pozvoni
ob določenem trenutku
našega delopusta...

A ni okruten cinik:
miri sovraštva,
trdovratnosti blaži,
žalitve briše
s table večnosti
in slehernemu šepeta
priložnostne besede
za življenje in za smrt.

Nerazburljiv in tih
bedi nad piramidami
v Egiptu,
nad razvalinami
prastarih templjev
in nad nebotičniki
še nedozidanih metropol
z istim vpogledom.

Če ne vznemirjajo
vsa mrzlična dogajanja,
človeški vzkliki
zmage in veselja,
odobravanja in oporekanja,
šum slapov,
žvižg raket
in prasketanje
sončnih ognjev
kilometrskih plamenov,
ker se to
dogaja v njem,
v prgišču časa!

Slavko

PRIZNANJE ZNANSTVENEMU DELU IN ZVESTOBI NARODU

Ob zlatem jubileju ljubljanske teološke fakultete so podelili msgr. dr. Jakobu Ukmarju častni doktorat. Promotor, mariborski pomožni škof in profesor bogoslovja dr. Vekoslav Grmič, je utemeljil to odločitev teološke fakultete s tem, da hoče biti to priznanje kulturnemu in znanstvenemu delu dr. Ukmarja. Razen tega je utemeljil odločitev še s temile besedami:

»Ker je naša fakulteta slovenska, zato je odločilen še en razlog, zakaj naj podelimo častni doktorat g. dr. Ukmarju. In ta razlog je njegova narodna zavednost in neustrašenost v borbi za pravice malega naroda, ki ga obdajajo veliki narodi in je zato stalno v nevarnosti za svoj obstanek. Dr. Jakob Ukmar je v tem pogledu naravnost simbol zvestobe lastnemu narodu. Prepričan sem, da bodo ta naš korak pozdravili vsi tisti, ki enako čutijo kakor on in se morajo boriti za pravice slovenske narodne manjšine v tej in oni državi izven meja Jugoslavije. Naj bo ta priznanje spodbuda, ki jim jo daje domovina.«

Te utemeljitve so še posebej veseli sorojaki našega častnega doktorja. To je ponovni dokaz, da slovenska Cerkev čuti z nami. S tem odlikovanjem našega monsignorja se čutimo odlikovani vsi, ki enako kot on svoj narod ljubimo in mu hočemo ostati zvesti.

Ko čestitamo dr. Ukmarju k odlikovanju, se obenem zahvaljujemo teološki fakulteti v Ljubljani. S to odločitvijo je ugledni profesorski zbor vseučilišča pokazal, kako čuti z vsemi Slovenci, pa naj žive kjer koli, to je točno to, kar vedno in ob vsaki priliki pričakujemo od matične domovine.

Naj tudi tržaška Mladika izreče ob tej priliki čestitke slovenski bogoslovni fakulteti k jubileju, priznanje slovenski bogoslovni znanosti, ki smo je deležni vsi Slovenci. Prav ta znanost ima zgodovinske zasluge za zdrave moralne temelje našega naroda in je poroštvo za njegovo zdravo rast.

Priložnostne akademije sicer ni bilo v veliki unionski dvorani, ker je bilo to zabranjeno, a v stolnici je dobila morda še bolj slovesni ton in globlji pomen. Član našega uredniškega odbora Sergij Pahor je koš odposlanec tržaške radijske postaje posnel večji del sloves-

nosti in jih je potem naša radijska postaja prenašala v različnih oddajah. Vzbudile so veliko zanimanje to in onstran meje. Za kvalitetnost in pristnost dogodkov moramo izreči priznanje reporterju, vodstvu časnikarskega oddelka naše radijske postaje pa zahvalo za pozornost ob tem velikem dogodku v slovenski sredini in za posluš, ki ga je s tem vodstvo pokazalo za resnično pomembno stvar.

i. p.

BRUNA PERTOT

Božič stare mame

Ne vem,
kje si
in ne kako,
a za gotovo vem,
da si,
ti moja dobra stara
mama!
Iz skrivnosti svoje
spet izpregovori,
za sveti božič
izprosi pomoči.

Ta zimski čas,
ko naletavajo
spomini,
te večkrat vidim,
ko si odložila
težo dneva
in roke same
so se v kip sklenile
Iz tebe je duša
glasno govorila,
vsa sključena
si strto vpila:

»Darujem sebe Ti
trpljenje svoje.
Vem, da je malo,
a vseeno sprejmi
ta moj mali križ!«

In On je videl,
da si dala vse,
da je trpljenje
silno kakor gora,
da vsa se lomiš
in pod njo drobiš.

A v sveto noč,
ko odgorelo je poleno
in rdela v oknu
snežna je tkanina,
bila si druga
in več nisi vedela,
kaj vse boli;
ker strgan, sam
in bosih nog
po belem klancu
prihajal k tebi
je tvoj Bog.

ALI SE MLADINA Z MAMILI PRIPRAVLJA NA ŽIVLJENJE?

cilje, morajo najprej podreti moralne mejnike, religijo izruti iz src, češ da je to stvar za stare in bolj omejene ljudi, češ da je vernost nekaj skrajno konservativnega itd. Zanje ne sme biti več spolnih »tabujev«, seksualna revolucija je nekaj nujnega, abortusi nekaj normalnega: mlademu človeku je vse dovoljeno, on mora vse spoznati, vse videti, vse poskusiti!

In rezultati takega zadržanja so kmalu na dlani. »Obdelana« in nahujšana mladina nima več moralnih zaprek, v šoli ji ni glavna skrb znanje, ampak kontestacija ter odpravljanje spolnih »tabujev«. Kontestacija za vsako ceno proti vsemu in vsakomur, ki ji utegne vzbujati težko vest: kontestacija proti obstoječemu redu, proti negativnemu redu, proti težkim izpitom, itd. Na cesto gredo z raznimi napisy, ki nimajo s šolo prav nobenega opravka; na ulice stopajo z delavci za zvišanje plač in s sindikalnimi zahtevami, v povorki nosijo svoje napise in ne vidijo, da vso povorko spremljajo in vodijo vodilni politični možje določenih strank, razni napol anarhisti itd. In tu je jedro problema: mladina se mora aktivno angažirati proti zaostalosti, proti obstoječim krivicam, za odpravo krivičnih zakonov, ona mora stremeti za izboljšanje socialnih razmer, delati za boljši in pravičnejši svet, v katerem naj ne najdejo mesta krivice, zaostalost, lakota, zatiranje človeka po človeku, nesvoboda, suženjstvo (moralno in fizično), preganjanje in obsodba pisateljev, ker so si upali napisati kaj zoper režim v državi. Mladina mora biti z vso svojo bitnostjo proti tem pojavom, če hoče, da bo kdaj zaživela res v miru in človeka vredno življenje. Toda tega ne bo dosegla s povorkami, ki jih vodijo določeni politiki in politikanti, to bo dosegla le s pravim humanizmom, s temeljitim študijem, da bo lahko pozneje s svojim znanjem koristila družbi in tehtno prispevala k resnični socialni pravičnosti in miru, ko bo na odgovornih mestih in bo imela v rokah ključne položaje. To je predvsem naloga bodočega vodilnega kadra!

Boris Pangerc:

Ave Marija

Ko zadnji poljub
sonca z morjem
zaneti zvezde na nebu,
se usuje mrak —
in vas tone
v prosojni

din-don.

Moj čoln
je med prvimi
zapustil pristan
in nemo pljuskanje
luči ob pomol
se veriži
v mili

din - don.

Ko mati sklene roke,
se sliši le še odmev —
in molk...

SKANDALU JE TREBA REČI SKANDAL

Ker ni šla akcija mladine, vsaj pri nas ne, v to smer, je bilo logično, da bo prej ali slej prišlo do podobnih škandalčkov, kot se je pripetil pred dnevi na neki italijanski šoli. Razred gre na študijski teden v gore in namesto, da bi izkoristil bivanje v naravi za razvedrilo, za delni študij, za opazovanje in občudovanje sinjine neba nad belimi vrhovi, zabije baje teden v pitju, jemanju mamil, v neke vrste orgijah (vsaj tako poročajo časopisi)! Mladinci 15-16 let se baje prepuščajo alkoholu in drugim zadevam skupaj s profesorico (tako smo vsaj razbrali iz nekaterih novic) in zanje ni več nobenih pregrad, njim je vse dovoljeno. Cilj jim je le še egoistično uživanje. Zanje je beseda odpoved nekaj reakcionarnega, kar so si izmislili določeni konservativni kragi, da zaslužijo človeka!

Zanimivo je pri tem zadržanje tukajšnjih, to je tržaških dnevnikov, ob tej aferi: Il Piccolo govori o neki zelo delikatni fazi, ki jo preživlja današnja mladina in da je zato nevarno delati iz tega dogodka velik škandal (mislim, da piše Il Piccolo tako, ker ne bi rad metal preveč sence na italijansko šolo). Tudi slovenski dnevnik skuša nekam minimizirati škandalozni dogodek, češ da gre v bistvu za osamljen primer neke sicer zelo napredne in demokratične italijanske šole!

NI NAM VSEENO V KAKŠNEM OKOLJU ŽIVI NAŠ OTROK

Ne bi bili radi moralisti (tudi to je danes nekaj reakcionarnega), toda ne moremo mimo nemoralnih, oz. amoralnih škandalčkov, ki se pojavljajo zdaj tu, zdaj drugje. Ko se pojavijo v naši neposredni bližini, pa se vsi zbojimo, ker nam pač ni vseeno, kakšen bo jutrišnji svet, ker nam ni vseeno, kaj delajo v šoli naši otroci, ker nam ne more biti vseeno, zakaj odredi sodnik izkop komaj petnajstletne deklice, zakaj ima sodišče vso zadevo v rokah in zakaj je prišlo do izključitev na šoli, suspendiranja več dijakov. Zgrozimo se ob misli, da toliko mladine po svetu jemlje mamil in se prepušča užitek brez meja, kar je nedopustno z vsakega zdravega moralnega stališča!

Zato se nam zdi, dajati potuho v takih zadevah, nekaj demagoškega in svetohlinskega! Ko zaide človek, mlad ali star, na taka pota, potem ni časa opravičevati, razumeti njegova dejanja in iskati globljih psiholoških razlogov ali krizo njegove delikatne dobe! V takih trenutkih je treba reči grehu greh in škandalu škandal, in to ne iz kakih instrumentalnih razlogov, ampak zato, ker nam ne sme biti vseeno, kako mladina živi, kaj dela in kaj počenja; zato ker ne smemo s svojim zadržanjem mladini sami najbolj škodovati!

Kakšna bo mladina, kakšen bo jutrišnji svet: to nam ne sme biti deveta briga, posebno staršem ne! Da se ne bomo potem, ko bo že prepozno, vpraševali — z grozo tragike v očeh in s topimi možgani v glavi — z Jožetom Javorškom: Kako je mogoče? Kako je vendar to mogoče?«

Š. D.

STONE KUNTNER

V lanski sedmi številki Mladike sem poročal o srečanju pisateljev iz alpskih dežel v Mariboru. V tistem kratkem zapisu sem skušal podati vtise o raznih srečanjih z domačimi in tujimi umetniki — mojstri umetniške besede. Omenil sem med drugimi tudi mladega pesnika, ki nam je v poznem poletnem večeru »pod topoli, žarno osvetljenimi od zelenega neona, pripovedoval lepo slovensko pravljico o deželi, kjer ni cest.« Takrat nisem slutil, da bo ta pesnik prejel za svojo »pravljico« nagrado iz Prešernovega sklada, saj učinkuje njegova razumljiva in tradicionalna poezija danes naravnost kot izzivanje proti vsem modernističnim pozam in modam. »Pesniška metoda Toneta Kuntnerja pa je dosledna preprostost. Njegova presenetljiva izvirnost« — beremo v utemeljitvi za podelitev nagrade — »je ravno v tem, da je zmožen v našem času tako samo-umevno vztrajati na literarno tako neambiciozni ravni.« Nagrada za zvestobo torej! Zato me prav nič ne moti, če ga kdo utegne smatrati za pesnika nekoliko manjšega formata. Pesnik je vendarle in zato vam ga predstavljam.

MARIJ MAVER

STORI ČUDEŽ

Stori čudež, Marija Snežna,
stori čudež
in mi daj pesem,
pesem, ki bo žalost pregnala,
pesem, ki bo dajala vero!

Stori čudež, Marija Snežna,
in mi daj glas svojega zvona,

da me bojo slišali po teh bregačah.
Da me bojo slišali
vsi
po teh bregačah pozabljeni,
po teh bregačah zapuščeni,
po teh bregačah na zemljo priklenjeni.

RADA IMAŠ LEPE ZGODBE

Rada imaš lepe zgodbe.
Kadar sva sama
in ti od sreče zmanjka besed,
me vedno prosiš, naj ti kaj pripovedujem.
Izmislil si zgodbo iz najine prihodnosti.
Samo ne o smrti,
me prosiš. —

Zato ti tudi nobene zgodbe ne povem
do konca.

NAŠ NAROD

Naš narod ni zdrav,
čeprav je vse v redu in prav
z našimi srci,
čeprav se zdrava kri pretaka
po naših žilah.

Naš narod bo zdrav,
ko bodo vsi hromi shodili,
ko bodo vsi slepi videli,
ko bodo vsi gluhi slišali
ko bodo vsi nemi spregovorili.

OJ, KO BI NE BILO NOBENIH CEST

Po teh kočah
so zagledali luč sveta,
po teh gmajnah
so prepevali prve pesmi
in igrali prve igre
življenja,
po teh njivah
so doraščali,
v naše upanje,
na tej zemlji
so preizkusili svoje moči,
po tej cesti,
po tej cesti so odšli.

Imeli so mlada srca,
imeli so bistre oči
imeli so zdrave noge.

Oj, ko ne bi bilo nobenih cest.

SPOZNAL SEM TE

Spoznal sem te.
Kot ogenj
prideš
v mojo hišo,
kot veter
prideš v moje vrtove,
kakor bolezen
v mojo kri.

Zdaj vem, kdo si,
zdaj vem, kdo si...

JAZ VIDIM PROPADANJE

Jaz vidim propadanje zemlje
in propadanje ljudi,
ki na tej zemlji živijo.

Jaz vidim delavce odhajati
s trebuhom za kruhom;
jaz jih vidim, ki se odrekajo
svojemu državljanstvu
in celo svoji narodnosti.
Jaz vidim razkošne vile
v razkošnih predmestjih
in vidim siromašne,
improvizirane barake.
Jaz vidim družbene kraje,
korupcije...

Jaz vidim, kako poštenim ljudem
počasi zmanjkuje vere
v lepšo bodočnost.

In tudi moj prijatelj vidi vse to,
pa je drugače zagrizen partijec.

TO JE TA ČAS

To je ta čas,
ki smo se zanj borili,
to je ta čas,
ki smo se ga veselili
kakor otroci božiča,
to je ta čas,
ki smo o njem govorili,
da bomo enaki,
da bo za vsakega dela
in kruha,

to je ta čas,
to je ta novi čas,
to je ta pravični čas.

Bog živi proletariat.

STARA, ZELO STARA PRAVLJICA

(ZA ODRASLE OTROKE)

Je to zelo zelo stara pravljica o veliki zeleni hiši s sedmerimi vijoličastimi okni in s sedmerimi rdečimi lutkami v teh oknih. Toda te rdeče, nič kaj prijetne lutke, lahko uzreš samo na večer, a še to le v zimskem času, ko se pojavijo veliki snežni meteži in vsakovrstna usodna meglena neurja.

Živel je v tistem času, ko se dogaja naša stara, zelo stara pravljica, vodja lutkovnega gledališča, ki je potoval od mesta do mesta, od dežele do dežele, od gradu do gradu. Niti vojne niti lakote niti kobilice ali kuga ga niso mogle odvrniti od njegovih pretresljivih popotovanj čez divjo, prostrano zemljo.

Tako je na tisto zimo ob tistem snežnem viharju prekorlačil zadnjih sedem gorā in sedem vodā in prišel do obzidja mesta, ki so mu pravili Sedmo mesto. Je pa bilo to mesto daleč v gozdih, visoko na severu, in vsi ljudje so se v dolgotrajnem zimskem času oblačili v debele kožuhe iz volčje kože.

Naš vodja lutkovnega gledališča je nekaj časa taval po zasneženih ulicah tesnega Sedmega mesta; toda saj ni bil sam: poleg njega je stopala njegova žena in sedem otrok je imel in sedem bratov in vsi so se pečali z lutkami. Tako ni čudno, da so imeli tudi tri vozove in tri konje, sena pa ni bilo vedno lahko dobiti. Zato jih je nega in oskrba konj velikokrat karseda izmučila; vzdržali pa so, saj je bilo to življenje ob lutkah in za lutke nadvse zanimivo. Predvsem pa so lahko vedno potovali skozi gozdove in čez planine in skozi velike in majhne vasi in se jim ni bilo treba nikjer za vedno ustaviti in vezati na nekaj, česar ne bi želeli in trpeli.

Tako so torej pohajkovali po Sedmem mestu in, ker je bila zima in sneg in snežni metež, so kar naenkrat zagledali tisto znamenito in usodno zeleno hišo s sedmerimi vijoličastimi okni in s sedmerimi lutkami v teh oknih.

»To je neverjetna in skrivnostna hiša,« je dejal vodja lutkovnega gledališča. »Toda tudi življenje je skrivnostno.«

Potem je stal v snežnem metežu in dolgo zrl v neverjetno hišo z vsemi njenimi čudnimi prizori in otrokom so se širile in iskrile oči, nekaj od radovednosti in nekaj od groze, in lutke v oknih so zaplesale, najprej počasi in potem vedno hitreje, in tudi lutke vodje lutkovnega gledališča so se oglasile, poskočile in zaplesale. Vse to čudno življenje se je zaiskrilo pred očmi vodje lutkovnega gledališča: neka slast, a tudi groza ga je vsega prevzela. Stal je in stal pred hišo, kot da bi bil zaklet ali uročen, in ko so lutke tam gori v vijoličastih oknih kot blazne plesale, se je zavrtele tudi vse to njegovo življenje in ves svet in tudi to Sedmo mesto pred njegovimi očmi. In slišal je

močan notranji glas, ki mu je govoril, da mora stopiti v to hišo, ki se je sedaj, po šestdesetih letih tavanja čez svet, kar naenkrat pojavila pred njim, kot da bi zrasla iz sanj. Zato se je ozrl k ženi in k otrokom in k bratom in vsi so vedeli, da prihaja nova doba njihove poti.

Vrata v poslopju lutk so se odprla kar sama od sebe in stopili so na širok, kot travnik zelen hodnik, in šli so po strmih stopnicah nekam navzgor, potovali so na levo in na desno, sem in tja, ovinek je sledil ovinku, končno pa so prišli do velike sobane z mnogimi lestenci in vijoličastimi zametnimi zavesami ob oknih in s sedmerimi rdečimi lutkami v teh oknih. Tudi godba se je sedaj oglasila: najprej je igrala potihoma, kot prepovedano, potem pa je kar zabučalo in zavrhlo in oglasili so se najlepši valčki sveta in rdeče lutke so pridrvele na sredo dvorane, se elegantno priklonile in zaplesale, kot da bi bile dvorne dame na kakem vsemogočnem cesarskem gradu.

Vodja lutkovnega gledališča je kar onemel pred veličastjem in blagoglasjem tega prizora, potem pa se mu je kar naenkrat začlenjalo dozdevati, da ta sobana ni sobana s čudnimi rdečimi lutkami, temveč nekaj drugega, drugačnega, nekaj, kar se dogaja čisto na koncu sveta ali pa celo izven območja sveta, pod svetom ali nad svetom. Tudi ni več videl lutk in velike dvorane z bleščečimi lestenci, temveč nekakšne gozdove, ne, rove, ne, sploh je bila samo megla in noč in sedem lutk je korakalo iz ene neskončnosti proti drugi neskončnosti. A saj to ni bilo korakanje; lutke so se peljale na velikem vozu, kot da gredo na morišče. Oblečene so bile v bele haljice in tudi v obraz so bile bele kot kreda, kot platno, kot smrt. In že so se oglasili rezki vojaški kriki in nad vsemi in vsem je zrasla z rdečo kapuco zastrta glava neusmiljenega krvnika in bele glavice lutk so se rdeče pobarvale. To so bile okrvavljene, obglavljene lutke, ki pa glav vseeno niso izgubile.

Kar naenkrat pa se je megla, kot da bi pihnil, razpustila. In videl je lutke, kako sede za dolgo pogrnjeno mizo na jasi sredi gozda. Ena od lutk se je našemila v prismuknjenega pavliho. Skakala je od enega štora do drugega, se zvijala in premetavala, kot da bi bila iz gumija, druge lutke pa so dvigale ročice, ploskale in bile ganjene do solz:

»Me smo lutke začarane,
ne vemo za naša imena,
kdo nas reši prevarane
našega krutega bremena?«

Vodja lutkovnega gledališča se je zdrznil; zdelo se mu je, da so te besede namenjene njemu in samo

njemu. Tega pa ni maral. Hotel je biti samo očaran od teh prizorov, hotel je samo gledati veliko predstavo. Nikakor pa ni maral poseči v ta svet, on ni hotel biti rešitelj ali reševalec, niti čarodej, oblečen v veliko rumeno ogrinjalo in s srebrno čarovniško paličico v roki! Potem pa so se mu pred očmi zaiskrili trije veliki usodni krogi in pred njegovimi duhovnimi očmi so poplesale lutke njegovega lastnega lutkovnega gledališča. To je bilo spet sedem lutk; ena je bila Pavliha, druga Harlekin, tretja Začarana Princeska, četrta Stari Hudi Volk, peta Mali Dobri Volk, šesta Kralj in sedma Čarovnik. In lutke lutkovnega gledališča so se kar naenkrat spremenile v lutke iz te sobane, v katero je zaneslo vodjo lutkovnega gledališča, v skrivnostne in pošastne lutke z rdečimi glavami, in te rdeče lutke so bile tudi lutke iz njegovega lastnega lutkovnega gledališča, tako da ubogi človek ni več vedel, pri čem da je.

Oglasila se je tudi nekaka pošastna godba, nekakšen podzemeljski tango, da je kar zatrepetal. In spet je bil v megli in spet so škripala kolesa neudobnega lesenega voza, toda sedaj je sedel v tem vozu sam vodja lutkovnega gledališča in za njim je stal rdeči krvnik in mu govoril:

SEDEM SI JIH UBILI!

Vodja lutkovnega gledališča je onemel; videl ni več ničesar. Samo globoko v njegovi notranjosti je pozvanjal mrtvaški zvon groze in mu donel:

SEDEM SI JIH UBILI!

In počasi se je vodja lutkovnega gledališča zavedel, kje da je. Tu je bil **k r v n i k** in tu je bilo **m o r i š č e** in on je bil tu usodna **ž r t e v**, ne da bi vedel zakaj in čemu.

In krvnik je že dvignil sekiro in ta se je sedaj tako dvignjena nad glavo zableščala kot tisoč sonc in morišče s krvnikom je, kot bi trenil, izginito in pred očmi vodje lutkovnega gledališča je stala njegova prva lutka in mu govorila...

Besede lutke Pavlihe:

Jaz sem Pavliha. Mogoče pa to tudi nisem. Za mojim sprenevedanjem, za mojo burko se skriva huda žalost. Jaz sem **MASKA TRPLJENJA IN SMRTI**.

Vodji lutkovnega gledališča so se širile oči, toda saj ni imel časa premišljevati o teh besedah, ker je pred njim že stala njegova druga lutka in mu govorila skrivnostne reči...

Besede lutke Harlekin:

Na videz sem uglajen, na videz sem srečen človek. Toda poudarjam, samo na videz. Na videz sem tudi zelo galanten, poln elegantnih kretenj in dovtipov. Toda globoko v meni tli **POŠAST, KRUTOST IN BARBARSTVO**.

In že je stala pred njim tretja lutka.

Besede lutke Začarana Princeska:

Jaz sem začarana princeska. Tako vsaj pravijo. Toda kdo ve, kako je s tem v resnici. Danes sem bolj podobna krastači ali grdemu črnemu labodu. Od tu pa je, to je jasno, zelo daleč do prave princeske z zlato kronico na glavi. V resnici sploh nisem princeska, temveč navadna **GOLJUFINJA, BERAČICA, MORILKA IN CESTNA POMETAČKA**.

In četrta lutka je govorila...

Besede lutke Stari Hudi Volk:

V mojem imenu se pojavlja beseda Hudi, hudi, hudi. Toda jaz nisem hudo bitje. To je legenda in sploh opravljanje zavirljivih nasprotnikov. Jaz sem popolnoma miren **STARČEK**, jaz sem edino **VOLK SPOKORNIK**.

Vodja lutkovnega gledališča ni vedel, ali sanja ali bedi. Hotel je pobegniti iz tega čudnega kraja, toda nevidna sila ga je prikovala na zemljo kot magnet. Zato je stal in poslušal.

Besede lutke Mali Dobri Volk:

Jaz nisem niti majhen niti dober. V meni tli silno sovraštvo do vsega, kar me obdaja. Jaz sem **NENASITNA KROVOLOČNA ROPARSKA ZVER**.

Besede lutke Kralj:

Jaz nisem Kralj. Kraljestva nisem niti izgubil niti pridobil. Nisem niti odstavljene niti ubežni kralj. Jaz sem **BERAC**.

In pred pretresenim vodjem lutkovnega gledališča je stala njegova zadnja, sedma lutka in mu kričala v obraz neizprosne besede.

Besede lutke Čarovnik:

Ne znam čarati, ne znam sanjati, ne znam pesniti. Nisem niti zloben niti dober. Nisem pravičen, nisem krivičen. Jaz sploh nič nisem. Me skratka ni. **MENE NI**.

Pred duhovnimi očmi vodje lutkovnega gledališča je začela rasti celotna zemeljska podoba kot orjaški vrtiljak. Vse je drvelo mimo njegovih oči, lutke so frčale preko neba, kot da bi bile najhujše čaravnice. In sploh ni vedel, ali so to njegove lutke. Tu in tam se mu je zdelo, da vidi na vijoličastih oblakih Rdečo kapico ali pa ubogo Trnjulčico ali pa Pepelko ali pa Sneguljčico ali pa Sedem kozličkov ali pa Cesarja z novimi oblačili, toda ker so se prividi tako hitro spreminjali, ni vedel, kaj naj bi si o zadevi mislil. In nazadnje je izgledalo, da čudni ples ne izvajajo njegove lutke, temveč lutke iz usodne hiše iz Sedmega mesta, hiše s sedmerimi vijoličastimi okni in s sedmerimi rdečimi lutkami v teh oknih.

In kar naenkrat je bil spet v čudni hiši in kar naenkrat so ga obdajale lutke iz te hiše, lutke z rdečimi glavicami. Začuda dobro je videl v njihovo trzajočo notranjost. To je bila notranjost neodrešenih blaznežev.

Lutke, ki niso dočakale odrešitve, zavržene, osramočene lutke, so se bližale k prestrašenemu vodji lutkovnega gledališča kot tisoč krvnikov z milijonom dvignjenih sekir.

»Lahko bi postal **GOSPODAR SVETA IN NEBA**. Ko bi nas odrešil. A ti si le stal in gledal in nisi spoznal naloge trenutka. Spet bomo sto let čakale zaklete na novega reševalca. Ti pa boš za svoj greh in za svojo nesposobnost preklet, pogubljen in smrtno kaznovan!«

Vodji lutkovnega gledališča so se zamajala tla pod nogami. Toda v smrtni grozi je zbral vsaj še toliko moči, da je zdrvel po zaviranih stopnicah nekam na ceste. Tu so čakali njegovi trije vozovi in njegovi trije potrpežljivi konji. Družina je poskakala, kot da bi se bližala grozna povodenj, na vozove in vodja lutkovnega gledališča je počil z bičem, kot da bi gorelo, in vozovi so poskakovali kot blazne žogice po ozkih ulicah Sedmega mesta. V megli so videli, kako se ljudje prestrašeni umikajo v vežna vrata ali čisto na ro-

(Dalje na str. 32)

Ko imamo pred seboj statistične podatke za leto 1969/70, se sprašujemo, kam je šla naša mladina, ki je lani končala obvezno srednjo šolo. Od 203 kandidatov, ki so uspešno končali obvezno šolanje, se jih je vpisalo na slovenske višje srednje šole le 106. Torej le dobrih 50 odstotkov, lansko leto pa je bilo v tem pogledu še slabše. Kje so drugi, kam so šli, kje je krivda? To je vprašanje, ki se postavlja vsem, ki se bavijo z našo narodno usodo.

TAKOJ ZASLUŽIM

Srečujemo starše in mlade ljudi, ki so resni, bistri in marljivi, pa dvomijo, da bi njihovi otroci nadaljevali šolanje po končani obvezni šoli. Pogosto slišimo:

Saj se ne spleča! Grem raje na delo. Takoj zaslužim, imam denar, si kupim vse potrebno, hodim na zabave in izlete, ko bom star 18 let, si bom kupil avto. Več ne potrebujem.

Prav tako modrujejo dekleta. Gredo za česalke in prodajalke.

Prav nič pa ta mladina ne pomisli na drugo stran resničnega življenja. Fantje, ki gredo na delo, se dobro znajdejo le v avtomehanični stroki, tiskarstvu in precizni mehaniki. Najbolj seveda vleče avtomehanika. Delo je sicer umazano, dela je dosti, izgledov veliko in zaslužek dokaj dober. Po nekaj mesecih učne dobe v delavnici, si taki fantje že služijo postranski denar, ko sami po urah in ob nedeljah popravljajo avtomobile svojim prijateljem in znancem. Povpraševanje za to stroko je res veliko in tisti, ki uspejo, so zares zadovoljni.

LE DVE ALI TRI LETA

V drugih vajeških poklicih pa je tako, da so mladinci dobrodošli le kaki dve ali tri leta, ko ima gospodar z njimi manjše socialne obveznosti. Ko se bliža 18. leto starosti, pa gospodar najame novega vajenca, prejšnjega pa odpusti, ker preveč stane. Tako se začno množiti vrste brezposelnih.

Vsaka trenutna ali sezonska zaposlitev ni idealna, ker si tako mladi ljudje ne bodo mogli zlepa ustvariti lastnega doma in lastne družine. Zaposlenost v poklicu in primeren dom sta tesno povezana z življenjem. Za težaki ali malavarji je sicer povpraševanje, a ne veš, ali boš danes delal, kje boš delal in kakšno delo boš opravljal.

DEKLETA MORAJO BITI MLADE IN LEPE

Z dekleti je še bolj tragično. Zelo iščejo le prodajalke, ki pa morajo biti mlade, lepe, prijazne in prikupne. In mladost je taka, kdo bi ji zameril in ne privoščil. Toda kaj se dogaja? Skoraj dosledno sledi med 17. ali 18. letom odpoved. Pa ne zato, ker ni dela. Zopet isti vzrok: prevelike socialne obveznosti delodajalcev, mlade sile pa so cenejše.

Tako se veriga večja že vrsto let. Delodajalci imajo tako vedno prijazne nameščenke, ki so zelo pridne in vpludne, ker se zavedajo, da so le na preizkušnji. K temu se še pridruži tragika, da mnogi, ki so končali obvezno šolo, ne morejo na delo, ker so še premladi, niso še petnajst let stari. Tako morajo čakati doma, ali pa delati na skrivaj, nekje »zadaj« v obratu. Ko je kontrola nameščenec, so to »slučajni kupci«, »sorodniki« ali pa celo »družinski člani«. Tako postopanje je najbolj surov in nesocialen način izrabljanja. Pa se še najdejo starši, ki se s takimi gospodarji pohvalijo, kako uvidevni so.

IN REŠITEV?

Rešitev je v višji in popolnejši izobrazbi. Radi verjamemo, da je vsled velike konkurence danes vse tvegano. Toda bogatitev na račun mladih mišic, je socialni prestopek zoper človekovo dostojanstvo, je zločin. Žalostna je bila pred dnevi slika na tržaških ulicah, ko so mladi fantje in dekleta 16., 17. in 18. let s piščalkami v ustih in napisi vzbujali pozornost in opozarjali javnost: ne zapirajte obratov, zagotovite nam delo!

Kam naj gredo ti mladinci pri 18. letih? Izučeni niso, nimajo svojega poklica, za vajence jih ne vzamejo nikjer več, ker so že prestari. Tako se množe vrste težakov, ki jih današnji ustroj dela ne potrebuje in ne išče več.

ČEMU BI NAPREJ

NADALJEVANJE ŠOLANJA — IZPOPOLNJEVANJE

Zato naj mladina po končani obvezni šoli nadaljuje s šolanjem. Toda kje in na kakšni šoli? Kandidati iz slovenskih srednjih šol imajo na razpolago znanstveni licej s klasičnimi vzporednicami, trgovsko akademijo in učiteljske. Toda te vrste šol, razen trgovske akademije, zahtevajo nadaljnje šolanje.

Današnje učiteljske ne nudi doma zaposlitve, ker je že preveč brezposelnih, izven pokrajine pa nihče ne mara, čeprav se mesta najdejo. Po novi reformi učiteljske, oziroma višjih srednjih šol, bodo vrata univerze odprta tudi učiteljsčnikom.

Praktična je trgovska akademija, katere maturanti niso brezposelni.

Pa bo kdo rekel, lahko je reči, teže pa je študirati in to tudi stane. Tudi to je res. Toda brez truda ne gre.

STROKOVNA SOLA

Veliko izgledov je, da se bodo naši mladinci to jesen odprla vrata industrijske strokovne šole. Kdo jo bo lahko obiskoval? Vsi, ki bodo uspešno končali zaključni izpit na obvezni srednji šoli. Šola bo triletna in bo pripravljala kandidate za mehanično, električno in lesno obdelovalno stroko. Kandidatinje pa za krojenje in šivanje v oblačilni stroki. Potrebna pa bi bila tudi izobrazba v gostinstvu in hotelirstvu. Po uspešno končani industrijsko strokovni šoli, bodo kandidati lažje opravili praktično poskusno dobo in postali bodo specializirani v svoji stroki. Bo to sicer združeno z določenimi žrtvami za kandidate in njihovih staršev; bodo pa trud in stroški tudi lepše poplačani.

Vsa ta mladina se mora odločiti o nadaljnjem šolanju

ŠLI OTROCI ŠOLO?

PRED RESNO OBVEZNOSTJO

Industrijska strokovna šola je obljubljen in zagotovljena. Šolske oblasti bi morale že sedaj na to misliti in določiti odgovorno osebo, ki naj organizira vse priprave. Prostor je že zagotovila tržaške občinska uprava v okviru sporazuma s Slovensko skupnostjo. Toda prostor sam še ni vse. Treba je misliti že sedaj na opremo, na učni kader, na knjige, na učila, kakšen bo predmetnik, laboratoriji. Predvsem pa je treba seznaniti starše in učence same o tej novi šoli. O tem naj bi razpravljali na roditeljskih sestankih in profesorski zbori tretjih razredov srednjih šol, ko bodo usmerjali kandidate in jim svetovali izbiro nadaljnega študija. Kandidati morajo pred vpisom v novo strokovno šolo vedeti, kaj jim bo nova šola nudila. Za vse to je sedaj še čas, ko bodo nastopile počitnice, bo pozno. Začetek novega šolskega leta mora biti tudi na strokovni šoli normalen, brez nepotrebnih zamud in negotovosti, katere lahko vnaprej preprečimo.

Slovenske kulturne in politične organizacije, ki so se ves čas priprav zavzemale za strokovno šolo, morajo tudi sedaj bdeti, da ne bo nova strokovna šola samo mašilo in nakaza neurejenih šolskih razmer.

S tem člankom smo želeli opozoriti mladino na resnost koraka po končani obvezni šoli. Na resnost odločitve staršev — naj ne gledajo samo na hitri zaslužek njihovih otrok, ampak na njihovo bodočnost. Na različne izbire in poti, ki so pred našo mladino. Zavedajmo se, da je konkurenca vedno večja, izobrazba in strokovna usposobljenost vedno bolj iskana. Na vse to naj mislijo in razmišljajo v slovenskih družinah!

Slika je bila posneta ob nekem šolskem nastopu

DROBNA, A DRAGOCENA VPRAŠANJA

POKLICNO USMERJANJE

»Moj sin končuje tretji razred srednje šole; do sedaj nisem imela skrbi s šolo, ker je vedno izdelal, prav zato bi rada, da bi nadaljeval s šolanjem, čeprav se sam ne strinja preveč z mojo željo. To bi še neka-ko šlo, toda kar me najbolj skrbi, je njegov odgovor na moje vprašanje, kaj bi rad postal. In tako ne ve, v katero šolo bi se vpisal ne kateri poklic bi izbral...«

Izbrali smo pismo, ki je po našem mnenju v tem in v prihodnjem času izredno aktualno in zanima veliko večino dijakov srednje in višje šole. Do nedavne je bil ta problem še za otroke petih razredov osnovne šole. S šolsko reformo smo vsaj to odpravili; nismo pa povsem rešili problema, ker se moramo z istim vprašanjem spoprijeti ob zaključku obveznega šolanja, to je pri štirinajstih letih.

Problem, o katerem govori pismo, je problem šolske in poklicne usmeritve mladine. O tem sem imel že večkrat možnost opozoriti našo javnost, toda do sedaj sem vedno naletel več ali manj na gluha ušesa. Zato pa me toliko bolj veseli, da lahko danes odgovorim na vprašanje naše bralke.

V svetu se je v zadnjih letih izredno razširilo tako šolsko, kakor tudi poklicno usmerjenje, čigar prvi in zadnji cilj je postavljanje pravega človeka na pravo mesto. To pomeni, da poskušamo odkriti v človeku njegova nagnjenja, njegove sposobnosti, kakor tudi njegova zanimanja ter mu tako pokazati primernost tega ali onega poklica. Delo samo ni lahko ter zahteva z ene strani sodelovanje dijaka, z druge strani strokovne priprave strokovnjaka na področju šolske ali poklicne orientacije. Zgoraj smo omenili, da smo s šolsko reformo ta problem vsaj deloma rešili, kajti včasih je težko in celo tvegano usmerjati mladino, posebno tisti del mladine, ki neka-ko zaostaja za drugimi sovrstniki, v določen poklic ali vrsto šole. Veliko bolj gotovo je naše strokovno delovanje, če imamo opravka z maturanti, to je z mladino, ki je stara približno 18 let: ta je veliko bolj zrela, zna bolje presojeti sebe in svojo okolico in je zato možen razgovor na višji ravni. V nekaterih evropskih državah imajo obvezno šolanje do 18. leta, tako lahko nudijo vsej mladini višjo kulturno raven, obenem ji nudijo večjo možnost pravega izbiranja življenjskega poklica.

Pri nas pa, da vsaj deloma nadoknadimo in da pomagamo mladini na njeni bodoči poti bodisi v šoli kakor v poklicu, poznamo tako imenovani šolski profil dijaka. Ta vsebuje tudi nasvet za bodočnost, ki ga mora izpitna komisija izluščiti na podlagi razgovora in rezultatov v okviru male mature. To je vsekakor

korak naprej, čeprav imamo vtis, da starši vse premalo upoštevajo ta šolski nasvet.

In vendar ima šolski nasvet obilo pozitivnih elementov, ker je rezultanta mnenj celokupnega proforsorskega razrednega zbora in — z letošnjim letom — tudi »Zavoda za šolsko in poklicno usmerjanje«.

Letos imamo namreč prvič slovenski oddelek za šolsko in poklicno usmerjanje v Trstu, ki je namenjen slovenski mladini in to srednji kakor tudi višješolski. Oddelek deluje v prostorih italijanskega sedeža v ul. Canal Piccolo števil. 2. Tako smo to šolsko leto doslej že pregledali skoro vse dijake prvega in drugega razreda slovenskih srednjih šol v Trstu in v okolici. Naša posebna pozornost pa je namenjena prav tretješolcem, ker je za te najbolj pomembno, če bodo nadaljevali s šolanjem ali ne, če bodo šli v poklic in v kateri poklic. Še vse to delo imamo namen opraviti v teh zadnjih mesecih pouka; nalašč smo

pregledali prej prve razrede, da dosežejo medtem tretješolci nekoliko večjo zrelost, tako da bodo naši rezultati, naše mnenje in nasveti tem bolj objektivni.

Tako bomo pregledali tudi sina naše zaskrbljene matere ter ugotovili, ali bi dejansko rad nadaljeval s šolanjem, ali ima zato sposobnosti, interese ali je bolj pametno, da gre v poklic in v tem primeru v katerega.

Tu bi rad poudaril, da moramo enkrat za vselej prenehati s staro delitvijo in usmeritvijo v poklice, ki so danes zapostavljeni ali ki propadajo; imamo na tisoče novih poklicev, lepih, z lepo bodočnostjo; v te bi se morala usmerjati mladina, ki noče nadaljevati šole, ne pa vztrajati na tistih štirih (šivilja, mehanik, frizerka, mizar), kjer so možnosti precej omejene. Življenje se danes spreminja, in temu se mora prilagoditi tudi človek, sicer zaostaja in zamudi vlak, ki ga je pozneje težko dohiteti.

STARA, ZELO STARA PRAVLJICA

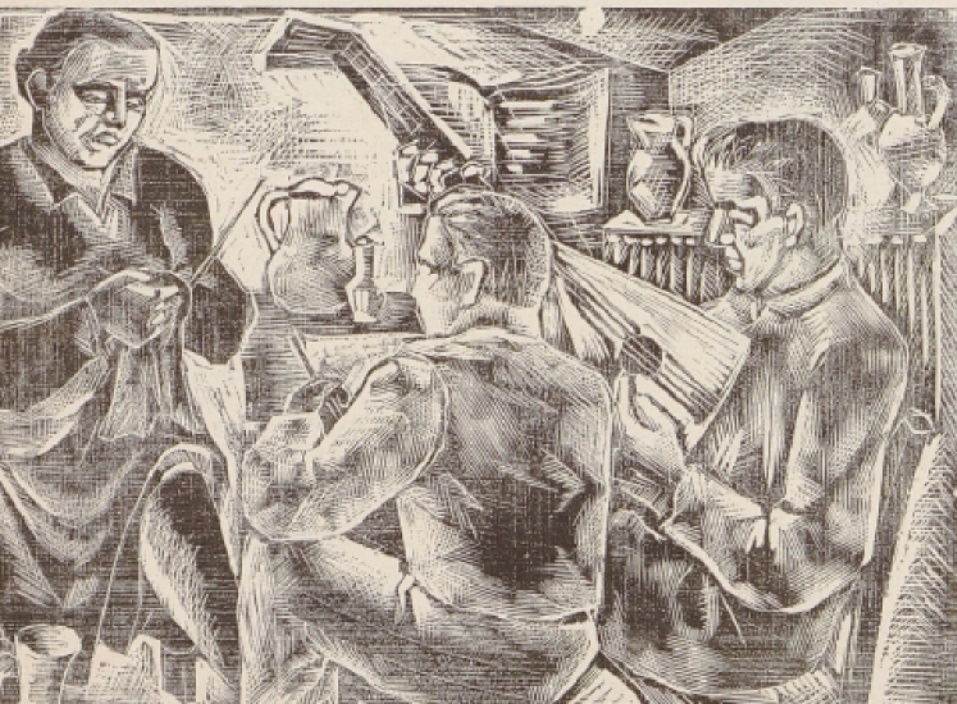
bove ulice, kako se križajo in preklinjajo. Že so bili izven mesta, konji pa so vihrali čez nočne pokrajine, kot da bi bili pobesneli.

Taka kruta vožnja je gotovo usodna vožnja in dožive jo le redki na tem svetu. Malokdaj se konča na miren in prijeten način. Toda ker je naše poročilo pravljica, je mogoče, da se bodo blazni konji na jutro na kakem rosnem travniku v največji samoti ustavili. Dim bo puhtel iz njihovih prepotenih teles in vodja lutkovnega gledališča in njegova žena in sedem otrok in sedem bratov bodo blede kot smrt poskakali z vozov. Odprli bodo veliko skrinjo in gledali bodo svojih sedem lutk in te bodo pomirjajoče v svoji mrtvi vsakdanji običajnosti.

So pa še drugačne možnosti izida naše zgodbe.

Lahko se namreč zgodi, da pobesneli konji zdrve na neprizanesljivih gorskih ovinkih s poti v divje prepade, ki jih nikoli ne preživijo. Mogoče se v mesečini dvignejo lutke v skrinji, toda ne navadne lutke, temveč lutke - krvniki, in obglavijo svoje gospodarje, mogoče blazni čarovnik nekje na visoki gori začara to nočno vožnjo v večno blazno vožnjo in vodjo lutkovnega gledališča z njegovo družino v grozljive okostnjake, ki tu in tam zdrve skozi nočne vasi in poka-joč z biči vržejo iz spanja uboge otroke. Lahko se vse konča na običajen način v snežnem zametu, ker je zima. Naši junaki morejo zmrzniti nekje v snegu, morejo tudi poginiti od lakote, ali pa jih lahko raztrgajo volkovi v gostem gozdu. Ali pa zbole za kugo, utonejo v narasli reki, ali pa jih pogoltna lačna potresna zemlja.

A upajmo na srečni konec. Končno je to le pravljica. In končno vsakdo v nekaj upa. Zakaj bi si razbili srečni konec pravljice. Kljub snežnim viharjem, kljub potresom in divjim prepadam.

A. Cernigoj: Družina
(lesorez 1939)

KAKO JE V NAŠIH DOMOVIH

Ko prihajamo drug k drugemu na obisk, morda samo na bežen obisk, si nehotе nekako ustvarimo sliko o domu, v katerega smo stopili. Ti vtisi so zelo različni.

Večkrat najdemo doma samo enega človeka, morda samo gospodinja, morda samo otroka, ker sta njegov oče in njegova mati na delu. Pridemo ob najrazličnejših urah, a kot da niso nikoli vsi člani družine zbrani. Ko priteče domov eden, odbrzi drugi.

Današnji način dela je res čuden. Večkrat nas dolžnosti raztepejo na vse strani, tako da nismo nikdar prav zbrani doma okoli mize, v kuhinji, ob večernem pomenku. Včasih nam govore, kako naj bi skupaj jedli, skupaj molili zvečer, a se tako poredko srečujemo.

Zdi se, da je to velika hiba načina našega življenja, da se v družini več ne srečujemo. S tem se namreč bolj in bolj drug od drugega oddaljujemo. Postajamo si vedno bolj tuji. Otroci ne vedo za skrbi in načrte svojega očeta, ne vedo za težko delo in za neprestane skrbi mater, starši ne vedo, kako je z njihovimi otroki, kaj jih tare, kam hodijo, ne vedo za njihovo družbo. Iščejo si topline in ljubezni bogve kje.

Ko o vsem tem razmišljamo, prihajamo nujno do zaključka, da moramo poskrbeti, da se bodo spet vsi člani vsake družine v svojem domu srečavali. Kljub različnemu načinu dela in zaposlitve. Vsakdo naj nekaj žrtvuje in naj se potruди: morda je to čas opoldanskega kosila. Naj ne je eden prej kot drugi, da bo čim prej odhitel, žrtvuje naj še nekaj časa, da se bo srečal z brati, sestrami, s starši. Morda je to nekdanj popoldne ali zvečer, poiščimo trenutek našega srečanja. Vsi bomo stresli svoje težave in svoje skrbi drug pred drugega, pa tudi svojo srečo, uspehe in načrte. Tako bomo drug z drugim in drug za drugega bolj živeli.

Poskrbimo, da bodo naše družine tako v mestu kot v vaseh spet naša lepa srečanja, da bo dom kraj medsebojnega zaupanja in veselja in ljubezni. Preveč naših družin je razdrtih, preveč je premalo povezanih v medsebojni ljubezni, preveč je v njih kričanja in zmerjanja, živčnosti in zadirčnosti. Treba je, da vsak družinski član nekaj žrtvuje, da se malo zatajuje, da nekoliko potrpi, pa bodo družine spet lepše in bo v njih več prijetnosti in prijaznosti in več trdnosti. Samo trdne družine, družine, prežete z ljubeznijo in dobroto, povezane z enim samim srčnim utripom so poročstvo naše narodne trdnosti, ker bodo zdrave. V njih je kraj zaupanja in dobrote in domače govorice.

Gospodinja je srce družine. Po njej, po materi, je dom lep in prijeten. Nalagamo ji nečloveške napore, vem. A mama premore vse, premore več kot mi vsi skupaj. Naj bo še tako neznatna in šibka, njene moči so večje kot so moči vseh članov družine skupaj. Pomislimo pa lahko vsi, ali ji ne bi mogli nekoliko olajšati breme. Ali ne bi mogli narediti nekaj namesto nje, ali

ji ne bi mogli prihraniti kako trpljenje, ji narediti veselje s tem ali onim, ji ne bi mogli pomagati ustvarjati lepo družinsko vzdušje, prijetnost, zaupljivost...

Ali ji ne bi mogli pomagati okrasiti dom, namesto, da samo razmetavamo in mora ona samo pospravljati za nami. Ali ne bi mogli narediti karkoli namesto nje in ne čakati kot nekdanji principi in princezinje, da bo samo ona vse postavila pred nas in nam stregla.

Pomagajmo ustvarjati notranji mir v naših družinah, vžigajmo vsak dan znova toplo ljubezen med seboj, iščimo srečanj, ostajajmo doma in ne bežimo na vas, v mesta! Prispevajmo svoj delež, da bo naš dom lepo urejen, da bo šopek rož v sobi, da bo naš dom tople in privlačen za nas same in za druge. Okrasimo naše domove z lepimi slikami, z okusno opremo, kar večkrat zmoremo sami. Samo en dom imamo, ki je naš, samo naš. Poskrbimo, da bo ta dom edinstveno lep za vso našo družino, da bo prijeten, poln zaupanja in ljubezni.

Potem so še naši društveni domovi. Saj bomo menda vendar rajši hodili tja kot pa v zakajene bare. Tudi društveni prostori so naši domovi. Poskrbimo, da bodo tudi ti urejeni in lepi. Ne razstavljajmo stolov po sredi sobe, ne mečimo ogorkov cigaret po tleh...

V nedeljo je obiskal mariborski pomožni škof dr. Večkoslav Grmič več naših prosvetnih žarišč. Prijeten je bil občutek, ko smo ga spremljali na primer v dolinski Mladinski dom, ki je ves tako okusno urejen. Tu šahirajo fantje, tam igrajo namizni tenis, spet drugi slone nad knjigo, ki so jo vzeli na knjižni polici.

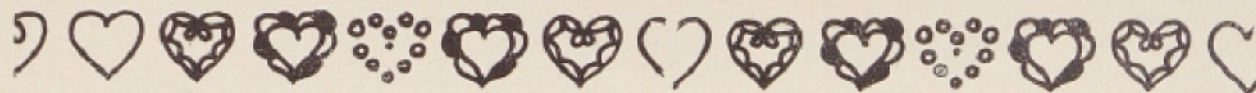
Ali kako prijetna je dvorana v ulici Donizetti, kjer so za Prešernov praznik člani Slov. kulturnega kluba priredili slikarsko razstavo. Stene so oživele in v predavalnico je stopila neka domačnost. Na mizi je še vaza z rdečimi nagelji. Škof je vesel teh toplih prostorov, ki so jih ustvarili mladi.

Kako okusno je spet urejen Slomškov dom v Bazovici. Revije, igralni in zabavni pripomočki, a vse je urejeno. Na stenah so še vedno slike in znova in znova se zazirajo vanje tisti, ki vanj vstopajo.

Kako prijetna in estetska je dvorana Finžgarjevega doma na Opčinah, kako okusno je urejen Marijin dom pri Sv. Ivanu, kako je urejen in čist Marijin dom v Rojanu, tako velika dvorana kot mala dvorana v prvem nadstropju. In kako čudoviti so vsi prostori v novem Marijinem domu v ulici Risorta!

In še in še bi lahko naštevali. Ni vseeno, kakšni so naši domovi. Biti morajo vabljivi za družino in vabljivi spet drugi za člane naših organizacij. Nikjer naj ne bo zanemarjenosti in zanikrnosti. Veliko lahko samo uredimo in olepšamo, brez vseh stroškov.

Le če bomo imeli lepe, prijetne domove, potem bomo v njih vedno bolj srečni.

-Ko je bila še mlada...-

Za drugo številko smo pripravili resnično zgodbo iz življenja gorenjske matere. Kakor jo je doživela, tako jo je natanko opisala, tako da nam bo lahko zanimiv dokument iz dni trpljenja naših ljudi med prvo svetovno vojno.

To in še druge zgodbe popisuje Micka Debeljak šele sedaj, na starost, ko jo je huda bolezen priklenila na bolniško posteljo. Danes ima nekaj čez osemdeset let, vendar je, kot bomo videli, duševno čila, pogumna in hudomušna. Poslala nam je tudi sliko iz dni, »ko je bila še mlada«, kot nagajivo piše, čeprav lahko uganemo tako po spoštljivem številu njenih otrok (10) kot tudi po modi, da je tudi takrat bila že malo več kot mlada. Od Debeljakove družine so danes razen enega še vsi živi, le očka, ki je bil starejši od matere za celo desetletje, so že pokopali.

Zgodba Micke Debeljakove je nekoliko daljša, zato bo izšla v dveh nadaljevanjih.

Na koncu bomo dodali še zanimivo pesem Anice Gartnerjeve, katere črtico ste brali v prvi številki.

MICKA DEBELJAK

MED VOJSKO NA PODMLAKI

Bil je lep poletni dan. Opoldanski sončni žarki so močno pripekali, ko je stopil oče Podmlačan v vežo nizke kmetijske hiše. Pogledal je najprej kuhinjo in vprašal:

»Micka, bo že kmalu južina?«

»Ste prišli vsi? Prav! Ravno klicat sem vas imela namen iti.«

Kmalu je bila vsa družina okrog mize, po številu močna, po delovni zmožnosti pa bolj šibka. Postavila sem na mizo skledo kislega zelja. Odmolili so očenaš, se pokrižali in pričeli slastno zajemati. Starejša fantka sta sedela in sama zajemala iz svojih skodelic. Punčki Johanca in Francka sta sedeli ena mami na kolnih, druga pa pesterni, da bi se vsi nasitili. Okrog mize so sedeli še ostali člani družine: gospodar, hlapec, dekla, pesterna, pastir in stara mati.

Ko so pojedli zelje, je postavila gor skledo »poštengane kaše«, nato še »čerfo« gostega mleka. Vsi so bili prav dobre volje.

Tedaj je močno potrkalo na vrata. Odprla so se. Birič z občine je stopil s trdim korakom v hišo in zakričal s pozivom v rokah:

»Mobilizacija! Mobilizacija! Klicani vsi moški od 18. do 55. v štiriindvajsetih urah na določen kraj!«

Gospodarju je padla žlica iz rok, pobral jo je, zajel jedi ni več, spregovoriti besede pa ni mogel. Hlapec je izbuljeno gledal, izpolnil je ravno osemnajst let.

»Mene mogoče še ne štejejo?« je vprašal.

»Navodila so na pozivih,« je rekel birič, polo-

žil papirje na mizo in naglo odšel. Mudilo se mu je. Še danes mora obvestiti vse obveznike.

Po odhodu biriča so šele prišli do zavesti, kaj se je zgodilo. Ženske so zajokale. Ko je oče Matevž pogledal poziv, je potegnil klobuk na oči, držal se je mrko, sedel k peči in razmišljal. Otroci so tudi jokali, ko so videli mamo, in se oklepali stare matere.

Oče je tako sedel, dokler ni zaslišal vriska in petja fantov s Krivega brda in Sopotnice. Naglo je vstal, šel do »morajne« zelenke potegnil par požirkov in še in še. Zelo dobro mu je naredil, skrbi so kar izginile. Ko so pripeli mimo fantje in možje, je bil kakor oni vesel in korajžen. Zapeli so skupaj: »Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj še prideemo... Oj zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj nas več ne bo.«

Tako so prepevali, se jokali in se smejali obenem ter se objemali. Nekoliko so se zadržali pri nas, potem pa prepevali naprej na Mlako in Jarče brdo, seveda naša dva z njimi. Možje so jemali slovo od sosedov, fantje pa od zaljubljenih deklet. V Krivem brdu so se zadržali najdelj. Ondi so bile punce najbolj zale. Že dan se je delal, ko so pripeli nazaj čez grič.

Oče Matevž je bil zvečer že trezen in zaskrbljen, mnogo se je imel pogovoriti z ženo in materjo.

»Hudo bo, pa si ne moremo čisto nič pomagati. Koliko lažje bi odhajal, ko bi s teboj ne bilo tako. Tako se boš mučila! Čez tri mesece boš dobila otroka. Če bo fant, mu daj moje ime, če punčka, pa tvojega. Da bi le zdravi bili!«

Skrbelo pa je gotovo bolj mene kakor pa nje- ga, kdo bo delal, in še polno drugih težav, ki se nagrmdijo na človeka, ko je sam.

Slovo je bilo bridko. Jokal je, ko ga prej ni- sem videla nikoli. Otroci so spali, pokrižal jih je in pokropil z žegnano vodo. S težkim srcem je od- hajal.

»Takoј piši, kje se boš ustavil. Pogosto piši, ker bom imela take skrbi!«

»Bom, Micika. Tudi jaz bom le na dom mislil, na tebe, kako se mučiš, na mater, kako so ubogi, na otročičke, ki jih ne morem božati in ujkati. In na delo, ki čaka neobdelano. Uh, uh, saj ne smem misliti —.«

Zasukal se je in naglo odšel.

Ostali smo sami. O, kako je bilo hudo. Zdaj sem šele občutila, kako sem imela moža srčno rada. Ko ga ni bilo, nisem mogla ne spati ne jesti, od dela sem bila silno zmučena.

Mati je rekla: »Repo morate takoј vsejati, če mislite.«

In smo jo. Dekla Katra je vozila gnoj, jaz sem ga trosila. Tudi zorali sva potem sami, dekla je drža- la drevo, jaz kleščče, pestrena mece je pa gnoj otkala v brazdo.

Vsejala bom kar sama, sem sklenila.

Grem sejat, nisem še obsejala pol njive, repe mi že zmanjka. Grem zopet ponjo, vzamem jo več, pa nisem še obsejala vse njive, ko je bila sejavka prazna. Tako je potem ostala, obzenela je gosta kot ajda. Nerodno in sram me je bilo, kdor je šel mimo njive, se je zanimal, kdo je repo sejal. Ravno teh dveh semen, repe in korenja, če nisi iz- vežban sejalec, ne moreš v redu vsejati. Matevž je vzel pol litra repe, pa je vso njivo tako lepo ob- sejal, kot bi jo oflancal.

Jaz sem pa potem drugo leto po nasvetu sose- de namešala tretjino sipice, prsti, pa je bilo za vso njivo dovolj semena.

Zelo težko sem čakala obvestila od moža. Bil je na Primorskem, v Trenti, ob izviru Soče, pa je rekel, da ostanejo tam le začasno. Doma smo de- lali, kakor smo vedeli in znali. Mati je pazila na otroke, da je pestrna delala, ker je bila močna. Stare ženice smo lahko dobili v »tabrh«. Res, da niso najbolj nagle, je pa tudi to nekaj vredno, ko so zanesljive. Dobili smo štiri in zgovorne so bile, še to so rade povedale, kaj so kje jedle. Če so kje do- bile za malico namesto jajcovega kropa kofetek, je bilo to neprecenljive vrednosti, še drugi dan so ime- le dobra usta. Ta poslastica ni bila kot zdaj na dnev- nem redu. Kaka stara mamica ga je za priboljšek skrivaj pojedla v burkljah pred pečjo iz lončka, ko je družina v hiši jedla sok.

En Jerašev pastir se je pa enkrat pohvalil, da mu je mati že večkrat dala lonček postrgat, ker je bila njegova teta. Rekel pa je, da je to »kofe« tako ne- kaj dobrega, še bolj kot meso. Ni čudo, da ga žen- ske delavke tako porajtajo. Šteje pa se ta jed za zelo veliko potrato.

Prišel je čas rojstva. Imela sem namen iti v Škof- jo Loko. Mati je rekla: »Nikamor ne hodi, ko prete- če devet mesecev, nisi nobeno uro varen!« Ostala sem doma.

Drugi dan smo ruvali korenje. Z dekle sva ruvali, pastir ga je vozil. Hiteli smo, mrzli sever je pihal in prinesel kako snežinko. V tem jaz dobim prvi poro- dni opomin. Nič še nisem rekla. Potem drugi, tretji, — nisem mogla več skrivati. Rekla sem Katri:

»Domov morava, pa takoј!« Pogledala me je: »Bleda si!« Takoј je vedela, da res morava domov.

»Ti takoј pojdi po babico, jaz pa moram zakuriti in se okopati, če bom še mogla!«

Babica je bila moja mati. Ni je dobila doma, bi la je nekje pri porodnici. Moja mati je bila že 35 let babica, prva šolana v tej stroki. Prej ni bilo učene babice v župniji, bile so le mazačke. Koliko porod- nic je umrlo!

Stara mati Podmlačanka je imela velike skrbi, sem in tja je hodila in zdihovala: »Oh, oh, ali je še ne bo, Marija, pomagaj nam!« Tudi jaz nisem imela dosti več korajže, rekla sem materi: »Umrta bom, tako se mi zdi, če nobenega ne bo.« Ura je bila polnoč, potrkalo je, oh, da je saj prišla!

Zjutraj, ko so vstali otroci, smo jim pokazali maj- hno punčko. Otroče je bilo po postavi močno, po na- ravi pa šibko, še jokalo ni, le nekoliko stokalo in mi- žalo. Babica je rekla:

»Krstiti jo moram, lahko vsak čas ugasne!« Poda- lila ji je sveti krst, dali smo ji ime Marija. Soseda Ma- tajca smo poslali v Loko, dali smo mu nekaj denarja za v čudodelno znamenje, da bi ji bilo boljše ali pa da jo reši smrt. Matajca je pri tem gotovo zvesto mo- lil, ker punčki se je obrnilo na bolje. Pozneje je bila ta deklica tako pridna, za vse druge moje otroke.

(Prihodnjič naprej)

Anica Gartner

Pesimistove sanje

Na krilih čudežnih v daljave varne
odplul je črnogled in sanjal čudne sanje.

Razsrdila se silno mati je narava.
Dobroto njeno človek izigrava.
Zakone njene vedno bolj prezira, —
in samovoljno pot ošabno si utira.

Mogoče njeno silo usužnjiti si hoče.
Predrzne si načrte snuje za v bodoče.
Vse njene tajne hoče ji izdreti iz globine,
neskončne podrediti veselja si višine.

Črni so oblaki nad zemljo se razpeli,
vetrovi s strašno silo so se razbesneli,
pošasten zdaj razreže temo blisk slepeč,
za njim razpara gore grom glušeč...
Morijo plini. — Atom ruši. — Pošastni ogenj sveti. —
Zemlja strese se — — človeka noče več trpeti — —
Morilne sile, ki izumil jih je človek sam,
demoni strašni sodijo mu, — ki jih je izzval...

Pesimist obupan z Lune prazne gleda:
Kaj si dosegla zdaj, človeška moč in veda?! — —
Planet strupen, zdaj mrtev, brez življenja...
O, kje si naša ljuba, dobra Zemlja!!!

Dve pesmi

BESEDA O PESNICI. — Ina Jun Broda se je rodila v Zagrebu, kjer je živela do druge svetovne vojne. Pozneje se je naselila v Avstriji. Kot avtorica, ki piše v dveh jezikih (v nemškem jeziku je izdala pesniško zbirko *DER DICHTER IN DER BARBAREI* — *Pesnik v barbarstvu*, pesmi in članki o literaturi pa so izšli tudi v srbohrvaščini), je postala pravi posrednik med dvema kulturnima prostoroma. Njena velika zasługa je, da je izšlo več del predvsem srbohrvaških avtorjev, ki jih je tudi sama prevedla v nemškem kulturnem prostoru. Vedno pa se je tudi zavzemala za slovenske in makedonske pesnike in pisatelje. Odgovorni urednik *MLADIKE* Marij Maver jo je julija 1969 srečal na VI. srečanju pisateljev iz alpskih dežel na Štajerskem in je to srečanje tudi omenil v uvodniku *MLADIKE* (št. 7. julij 1969).

Vse pravljice se bodo uresničile

Mati je rekla: »Beži, beži. Pote gredo hudi možjé.«
V omaro skril sem se.
Prišli so in mater vzeli,
potem so se tepsti začeli.
Eden od njih je hišo zažgal,
v gozd sem zbežal.

Na nebo so veliki zmaji prileteli;
iskali so me preko polja,
povprek celega temnega svetá,
in polja in svet so v potresu drhteli.

Kriknil sem: »Joj, mati, joj!«

Takrat je rekel glas: On živi, glej!
Med drevesi so se nad njim sklanjale zvezde
na porjavelih čelih: rože brez stebela.
Vzele so me s seboj.
Zdaj gremo skupaj
skozi vasi v plamenu in skozi gozdove,
včasih srečamo angele in včasih volkove.

Mati iz Djakova

Že pred mnogimi sto leti,
ko še v preročišče so verovali,
so me za lase zgrabili,
od mojega otroka proč pahnili
in v stolp zazidali,
ker kamni žrtev imeti so hoteli
Takrat krvniki, predno so me zakopali,
so iz usmiljenja mi željo izpolnili;
bili so možje, žene so imeli
in imeli so tudi majhne dečke,
zato v stolpu okensko lino so pustili,
da sem skozi njo dojila svojega sina.
Toda danes, v tem krvavem stolpu,
je človek popoln v svoji kruti postavi,
brez šibkega člena je zdaj sklenjena veriga
na morilski fronti proti naravi,
bodeča žica nima nobene vrzeli.

OPOMBA: Prva pesem (*Vse pravljice se bodo uresničile*) je pretresljivo doživetje iz zadnje vojne, druga (*Mati iz Djakova*) pa se v prvem delu nanaša na grozovito srednjeveško kazen, zazidanje živega človeka v zid, v drugem delu pa prehaja v spomin na taborišča v zadnji vojni. Tako se je pred dobrima dvema desetletjema srednjeveško krvništvo spet rodilo v novem času.

Prevedla MILENA MERLAK DETELA

Avgust Černigoj (lesorez 1939)

V SPOMIN PRVEMU RAVNATELJU ZNANSTVENEGA LICEJA „FRANCE PREŠEREN“ - PROF. VINKU VOVKU

Vest o Vinkotovi smrti nas je hudo prizadela. Za božič nas je še obvestil, da bo šel iskat zdravja v Evropo, upali smo, da se bo popolnoma popravil, zdaj nas je presenetila novica, da je odšel za vedno.

Marsikdo na St. Clairu ga je poznal, malokdo je vedel kaj več o njem. Pred 14 leti smo skupaj prišli v Ameriko, skupaj iskali novih poti v novem svetu, kmalu nato smo se raztepli po kontinentu in se kasneje le od časa do časa srečavali: zadnjikrat, ko smo mu na poti iz Evrope pred letom in pol prinesli pozdrave številnih znancev in nekdanjih študentov.

Za Vinkota Amerika ni bila šele začetek uveljavljanja. Za seboj je imel že deset let uspešnega dela pri ustvarjanju in urejanju slovenskih srednjih šol v Trstu. Realni licej v Trstu in temeljita izobrazba, ki so jo študentje tam dobili, sta bila predvsem Vinkotovo delo, ki ga je začel v jeseni leta 1945, ko ga je prof. Baraga komaj 25-letnega postavil za ravnatelja višje gimnazije. Mi smo Vinkota spoznavali pri delu, ob tem smo postajali prijatelji, drug na drugega navezani smo iskali sebi in drugim poti v bodočnost in v svet.

Matematik in fizik po poklicu in osnovni izobrazbi se je med vojno v Bariju dokopal do doktorata iz ekonomskih ved, študiral tudi takrat, ko je stradal in se ubijal z ročnim delom, da se je preživel. Po koncu vojne se je ustavil v Trstu, ker je hotel malo bolj od blizu videti, če bi kazalo iti domov. Ustavil se je deset let. Z njim in ob njem je rasel prvi kader tržaških študentov, ki jim je bil ravnatelj, učitelj, spodbudnik in prijatelj. Vinko poklicnega dela ni jemal samo kot 'zaposlitev'. Vedno in povsod se je boril za kvaliteto, za resen študij, zato ni poznal pravega počitka in popolnega oddiha. Uveljaviti se je hotel zase in za ljudi, sredi katerih je živel. Naprezanje za kvaliteto ni bilo lahko, ne v šoli, ne izven nje. Vinkotovo poučevanje v primitivnih razmerah tedanjih tržaških šol, njegov trud za visoko kvaliteto vsega, kar so Slovenci v Trstu ustvarjali, mu je pridobilo polno prijateljev, a tudi obilo nasprotnikov. Bil je pionir v kvalitetnem kulturnem delu, ko je s študenti in prijatelji organiziral prvo dijaško akademijo, kot dokaz, da Slovenci v Trstu znajo ustvariti tudi kaj več kot le ljudske prireditve. Bil je pionir v organiziranju skupnih študentovskih počitnic v Žabnicah in na Tirolskem, brez zunanje finančne podpore in izven obstoječih organizacijskih okvirov. Vinko je bil naravno obdarjen s čudovitim organizacijskim čutom, a je zavračal organiziranje, ki bi bilo samo sebi namen.

V Ameriko je prišel, ko v Trstu ni imel več bodočnosti. Podjeten in sposoben kot je bil, je bil trdno uverjen, da se bo v Ameriki osamosvojil, da bo začel novo življenje in se otresel tesnobe tržaške napetosti in nejasne bodočnosti. Prva leta pri General Electric so mu posredovala stik z Ameriko, a brez pravega zadoščenja. Bolj po naključju kot po načrtu se je osamosvojil in ustvaril lastno gradbeno podjetje. A avtomobilska nesreča pred leti mu je zavrla njegovo ustvarjalnost. Po njej se ni več popolnoma popravil. V tem času smo se že razšli. Držal se je Clevelanda, nas je pot vodila preko Amerike do Pacifika. Vinko ni rad pisal. Vendar smo dohaj pogosto slišali o njem.

Zdaj se mu je življenje utrnilo. Prezgodaj zanj, prezgodaj za njegovo družino. Prezgodaj zato, ker mu ni bilo dano ustvarjati, kot si je želel, graditi še dalje, saj bi bil sposoben. Vinko je bil del tiste generacije, ki jim je najprej vojna, nato razburkana povojna doba preprečila, da bi se polno uveljavili v svetu, za katerega so rastle. Utesnjenost, ki se mu je ovijala okrog njegovega mladega življenja, ga je izžemala. Amerika, odprta in prostorna, mu ni pokazala svoje strani v polni luči.

VSE JE MOGOČE

Vse je mogoče. Tudi to da pošlje pisatelj v svet knjigo in ne dopusti, da si bralec o njej ustvari svojo sodbo in jo na glas izrazi.

Brali smo nekatere strani Javorškove knjige s posebnim dopadanjem, druge s trpko žalostjo, toda na premnogih mestih smo se morali z njim razhajati. Nima pomena, tu razlagati v čem. Saj to navsezadnje zdaj niti ni važno, ker je naša pozornost obrnjena drugam. Da zavrnamo nedopustne očitke, ki jih je avtor izrekel na račun zamejskega pisatelja, ki si v svojem »farizejstvu« med drugim (v oklepaju povedano) upa predavati katoličanom v Ljubljani.

Ne bomo tu odgovarjali v njegovem imenu, ker nas za to ni prošil in ker smo prepričani, da bo sam to storil bolje, če bo hotel. Toda tisti očitek »farizejstva« in »odmrlosti« (slednji ne leti samo nanj) smo dolžni glosirati, če zaradi drugega ne, vsaj kot dokaz odmevnosti v »enotnem slovenskem prostoru«.

Pisatelj, ki v senci vihti svoj bič in pri tem skrbno pazi, da ne udari po komerkoli, bi lahko bil vsaj toliko širok, da bi drugim pustil pravico, da izrazijo svoje mnenje, potem ko že on sme tako brezskrbno izraziti svoje, toliko bolj, ker nas hoče tudi prepričati, kako je popolnoma brez kompleksov. To pravico pa mora dopustiti predvsem tistim, ki so ostali sami sebi v marsičem zvesti. Vprašanje je seveda, ali ni ravno ta zvestoba tista, ki peče in izziva.

KONDOR

SILONIJEV „UBOGI KRISTJAN“

Gotovo je največja zanimivost in po kvaliteti tudi najboljša drama v letošnjem repertoarju tukajšnjega Slovenskega gledališča Silonijeva »Prigoda ubovega kristjana«.

Že delo samo, kj je po snovi sicer zgodovinsko, je izredno aktualno, pa naj ga gledamo in poslušamo v dobesednem smislu zgodbe, ali pa prenesenega v sodobne ustanove. Tako ne bi moglo biti za nikogar dolgočasno. Če ga gledamo kot katoličani, smo veseli pokoncilskega duha, ki ga oznanja Celestin, če ga gleda pripadnik kake levičarske stranke, v kateri je tudi toliko vrenja in iskanja poti v humanizem, potem ga mora tak dialog prav tako veseliti.

Dramaturško drama sicer boleva na epski širini. V njej ni dramskega konflikta v odrskem smislu. Premalo je tistega zunanjega in notranjega dejanja, ki drži gledavca v stalni napetosti in pričako-

vanju. Silone je pač epik, a je umetnik in mislec, je esteta in humanist, je iskren in dober. Njegov glavni junak podleže neke v temni in neznosni celici, a simpatije gledavca ga spremljajo do konca. Tudi zaradi njegove nezmožnosti sočustvujemo z njim, tudi zaradi neke neodločnosti, ker je njegova dobrota večja od vseh napak.

Besedilo, ki ga je iz italijanščine preliel v zelo lepo slovenščino Mirko Mahnič, je moral režiser Andrej Hieng krajšati, ker bi trajala predstava predolgo. Tudi sicer je režija skrbno razporejala prizore in jih ločila z glasbenimi vložki, da je bilo dejanje pestrejšje in da ni ostala predstava samo dialog. Celotna upodobitev tega Silonijevega dela je estetska in sveža, naravna, nikjer in v ničemer ni prisiljena, je nazorna in ima jasno koncepcijo.

Igravci so imeli pred s eboj veliko in zahtevno nalogo. Ta zahtevnost in dolžina se je poznala v negotovosti obvladanja besedila, kar je bilo pri nekaterih igravcih zelo očito (Nakrst). A sicer so odigrali svoje vloge z zanosom in doživeto. (Prav tako Nakrst!) Nakrstov vladarski Bonifacij VIII. je bil vreden nasprotnik Celestinu Jožeta Zupana, ki je prišel gostovat iz ljubljana.

Dalje na 3. strani platnic

Povojna slovenska zgodovina Trsta ne more mimo ravnatelja Vovka. Mi, ki smo ga poznali od blizu, smo živeli z njim in njegovimi načrti, o katerih je malo govoril, še manj pisal. Ko jih je bilo treba izvesti, je zagrabil za delo s polno silo. Z nami ostaja spomin nanj, svetel spomin na zvestega, doslednega prijatelja, spomin na skupne poti po tirolskih hribih in po kraških gmajnah, na sprehode po tržaški obali in miljskih hribih, po clevelandskih cestah in po goščavah pri Chardonu. Atlantski viharji ocean ga je spremljal v Ameriko, v mrzlem New Yorku je oživel ob srečanju s starimi znanci. Prijazni Maple Heights in zaspni St. Clair sta mu le ozko odprla Ameriko, velika Amerika se ni dovolj ozoristila z njegovimi sposobnostmi. Vase zaprt ni trobil v veliki rog o sebi in svojih načrtih.

Ko bodo znanci, številni znanci po svetu zvedeli o njegovi smrti, se bodo čudili in bodo prizadeti, kot smo mi sami. V Trstu in na Goriškem, v Argentini in Kanadi, na Štajerskem in v Ljubljani bo spomin nanj spet zažarel v polni svetlobi, spomin na prijatelja, ki ga je širok svet zajel in izžel, ki mu je več vzel kot dal. Vidim ga pred seboj, kot sem ga videl ob zadnjem srečanju pred letom in pol, ko je pestoval bolečo roko in zatrjeval, da mu je zdaj bolje. Še je imel v očeh žar ustvarjanja, a si skoro ni upal priznati, da mu je ustvarjanje vedno bolj potisnjeno iz realnosti v sanje.

Strasno težko nam je, ker z Vinkotom izgubljam del svojega življenja, mnogokrat veselega, pogosto bolečega, a vedno polnega; silno težko nam je, ker smo nemočni ob tem, da bi oživili življenje, ki se je izteklo daleč od nas in ga nismo mogli spremeni na njegovi zadnji poti.

Naj mu bo ameriška zemlja lahka vsaj na njegovi zadnji postaji.

JOŽE VELIKONJA

MARTIN JEVIKAR

SODOBNA SLOVENSKA ZAMEJSKA LITERATURA (NADALJEVANJE)

LOJZE ILIJA

Rodil se je 1905 v Spodnjem Brniku, občina Cerklje pri Kranju, dovršil Skofijsko klasično gimnazijo v St. Vidu nad Ljubljano in pravo v Ljubljani. Nekaj časa je bil v uredništvu Slovenca, nato odvetniški pripravnik, po zadnji vojni je odšel v Venezuelo in je knjigovodja.

Ilija je začel pisati že pred vojno, in sicer narodpisne črtice, katere je deloma zbral v knjigi *Domače zgodbe*. Mohorjanom doma in po svetu spoštljivo pripoveduje Lojze Ilija. Izdala jih je Mohorjeva družba v Celovcu 1958. V knjigi je sedem zgodb, ki prikazujejo ljudske legende (Kako sta Kristus in sv. Peter po Kranju 'pri Bahaču' prenočišče iskala), narodne običaje, ki so v zvezi z božičnimi prazniki (Mi-hovega Tineta sveti večer), s selitvijo nekdanjih revežev od hiše do hiše po nekaj dni, s tericami itd. Pripovedovanje je preprosto, neke vrste kramljanje, živahni so dialogi in lepi opisi narave okrog Cerkelj.

Drugo Ilijevo delo je povest v dveh delih *Gospod Šimen* (Celovec 1961 in 1962). Tu je v središču župnik Simon Robič (1824-1897), ki je bil svetovno znan botanik (glej SBL, III., 114-115), kot človek pa zavezen narodnjak, originalen, skromen, pevec in humorist. Pisatelj mu je postavil ob stran še nekaj izobražencev in vrsto kmetov iz Cerkelj in okolice. Bolj kot zgodba so ga zanimali narodni običaji: navade ob mlačvi, vasovanje pri mrliču, vaški semenj

z mašo, odhod neveste na rãzgled, predpisovanje posestva, vožnja nevestine bale, ženitovanje z različnimi zgodbami, romanje na Sv. Višarje itd. Vse to pa je prepleteno z ustreznimi ljudskimi pesmimi. V Epilogu je pisatelj dodal zgodovinsko podobo nastopajočih ljudi in razmer.

Tudi tukaj je pripovedovanje preprosto, realistično, nekoliko starinsko, a z mnogo humorja. Prav ta humor je poleg oživitve običajev najdragocenejši. Vse tri Ilijeve knjige niso velike umetnine, vendar so napisane z ljubeznijo in poslušom za ljudski okus.

Popolnoma drugačen slog in način pripovedovanja pa je v *Osvobojenju*, ki je odlomek iz neizdanega romana Huda pravda (Meddobje, X, 237-258).

STANKO KOCIPER

Rodil se je 1917 v Pobrežju pri Mariboru, toda se je tako zgodaj preselil k Sv. Miklavžu v Prlekiji, da se čuti domačina iz Slovenskih goric, ki ga tudi navdihujejo v večini del. V Mariboru je dovršil klasično gimnazijo, doktorat iz prava je dosegel v Ljubljani, sedaj živi v Argentini.

Kociper je začel sodelovati od pete šole dalje v Mentorju, pozneje je prišel v Dom in svet, v Argentini je zastopan v obeh zdomskih zbornikih, sodeluje pa v Meddobju, Koledarju SS, Vrednotah, Duhovnem življenju in drugod. Izdal je tudi nekaj samostojnih knjig.

Najprej je izšla »drama iz življenja malega nara-
da« Zasad (Maribor, 1940), v kateri je v Cankarje-
vem duhu rešil iz krepelj pokvarjenih malome-
ščanov siroto in slovenski narod. Delo je tipično po-
litično-tendenčno in sam je dejal, da »je drama bila
samo eden njegovih takratnih govorov, postavljen v
odrsko obliko«.

V drugi igri, tridejanki *Sentjurjevski provizor*
(Dom in svet, 1941), je prikazal trpljenje obrekova-
nega mladega duhovnika, proti kateremu se nabere
toliko navideznih dokazov, da verujejo v njegovo ne-
dolžnost samo slepa mati in »najslabši« farani. Po
trojni smrti (provizorjeva varovanka, njen fant in
njun nezakonski otrok) pride resnica na dan. Igra
je močna, prepričljiva in vsebinsko nova.

Sledil je roman *Goričanec* (1942), za katerega je
dobil Prešernovo nagrado mesta Ljubljane. Tedanja
kritika ga je krstila za »veliko pesem Slovenskih gor-
ic«. In res je neke vrste pesem in Tine Debeljak je
zapisal, da »take podobne Slovenskih gor, njene bar-
vitosti, slikovitosti, običajnosti in resničnosti Slovenci
še nismo imeli«. Po Slodnjaku pa je »najbrž najpopol-
nejši primer idile v našem slovstvu« (Slovensko slov-
stvo, 1968, 469-470). Ideja dela je: Bog, zemlja, dru-
žina.

Istočasno so mu zorele novele in črtice v Domu in
svetu; izdal jih je v knjigi šele v Argentini pod na-
slovom *Mértik*, črtice iz Slovenskih gor (1954). Na-
slov pomeni desetino žita kot zaslužek za dnino. V
teh črticah je pisatelj naslikal viničarje, siromake,
malega človeka, ki veliko trpi, toda je notranje mo-
čan in dober človek. Novele so napisane približno ta-
ko kakor *Goričanec*. Uvod v knjigo je napisal dr. Ti-
ne Debeljak, ki je obširno označil Kociprovo delo do
konca zadnje vojne (Ocena: Milan Komar v *Meddobju*,
1955, II., 131-132).

V taborišču v Lienzju je 1946 izdal ciklostilno raz-
množeno črtico *Mlin ob Lešnici*, po prihodu v Argenti-
no pa je prva leta priobčil vsako leto po eno črtico
iz Prlekije v *Koledarju SS: Prprekova Tila* (1950),
Jeruzalemski zvonar (1951), *Kéckova mati* (1952), *Že-
larija na Prénaškcu* (1953), *Čolnar na Dravi* (1957),
v *Vrednotah Bogec na Plavščaku* (1951 in v zborniku
Dnevi smrtnikov), *Slepi Vaneč* (zbornik *Čez izaro*,
1951), *Bogec v neurju* (Duhovno življenje, 1951) in še
kaj. Vse te črtice so nadaljevanje prejšnjih, napisane
v enakem duhu in načinu.

Leta 1952 je Kociper predelal svojo osmošolsko
dramo v treh dejanjih *Svitanje* in so jo igrali 16.
nov. 1952 v Buenos Airesu, 30. okt. 1954 pa v špan-
skem prevodu prav tako v Buenos Airesu. Igra je po-
stavljena v neki atomski zavod v ZDA, od koder iz-
ginjajo formule, na koncu pa le razkrinkajo izdajav-
ca. Ni izšla v tisku, o njej pa je napisal Zorko Sim-
čič (pod psevdonomim Bine Šulinov) obširno oceno
(v *Meddobju*, I, 1955, str. 216-221).

Višek svojega ustvarjanja je dosegel Kociper leta
1957 z romanom *Na božji dlani*, ki je le prvi del cik-
la (nedovršenega) romanov *In svet se vrti naprej...*
Tudi ta roman se godi v Prlekiji, in sicer od 6. aprila
do 22. junija 1941, torej od nemškega vdora v Jugosla-
vijo do napada na SZ.

Zgodba se začne na cvetno nedeljo, ko nesejo
ljudje v cerkev k blagoslovu presmece (butare), po
maši pa zvedo, da se je začela vojna. Učitelj Pečjakov
Vinko navduši nekaj fantov, da se odpravijo branit
domovino, toda naslednjega dne jih prvo srečanje z
nemško vojsko razbije, prav tako redne jugoslovan-
ske čete, le komunisti izrabijo razmere in skrivajo
orožje, da bo pripravljeno, »ko bo udarila naša ura«.
Študent Janko Kotnik, bajtaričin sin iz Prlekije, do-
živi razpad države v Ljubljani. Zaradi matere se vr-
ne skrivaj domov, kjer se odvijajo dogodki s filmsko
župnika. Oblast v vasi prevzame zidar Zatočnik, ki
je bil že pred vojno povezan z Nemci. Učitelj pobeg-
ne, le Pečjakov Vinko in Vukova Mira, ki se imata
rada, čakata, kaj bo. Naslednje dni pregledajo nem-
ški zdravniki vse ljudi in jih razporede v določene
skupine po zdravju, zanesljivosti itd. Konec maja se
začno množične selitve vseh, ki novim oblastnikom
niso všeč. Nekatere odpeljejo proti Sleziji, druge proti
Srbiji. Ob preseljevanju se odigrajo prave tragedije,
ko morajo ljudje zapustiti domove prednikov ter o-
di ti z golo culico v neznano bodočnost.

Pisatelj spremlja v Srbijo Hrgovega Petra, njegovo
bolno ženo Mimiko, dojenčka Frančeka in njegovo
staro mater, Vukova Mira in pek Tuškov Jožek mo-
rata v Nemčijo, Kotnikov Janko zbeži v Ljubljano,
Pečjakov Vinko pa se reši na Hrvaško in dalje v Sr-
bijo. V Prlekiji zavlada »novi red«.

Roman je vsebinsko razgiban in pretresljiv. Iz idi-
like cvetne nedelje se pisatelj počasi povzpne preko
zapletov, ki jih povzroča uvajanje nemške oblasti, do
viška ob preseljevanju. Prizori ob poslavljanju od do-
mov so podani z večjo roko in prefinjenim psiholo-
škim čutom. Odvijajo se brez večjega hrupa, saj je
bolečina tako velika, da zanjo ni besed. Nekatere pa
zlomi: eden zažge domačijo, drugi se obesi, tretji
spusti živino, četrti poskuša pobiti stražnike.

Pisatelj je najlepše razvil usodo Hrgovega Petra
in njegove družine (žena umre v Užiški Požegi, do-
jenčkovo življenje visi na nitki, stara mati je vsa
zmešana), da bi pokazal, kaj se je dogajalo tudi z
drugimi. Enako skrbno so izdelane tudi manj po-
membne osebe. Poleg Prlekov zavzemajo veliko pro-
stora Nemci. Čeprav so povzročitelji vseh dogodkov,
jih prikazuje pisatelj stvarno, brez črno-bele tehnike.

Zgradba je skrbna in premišljena, podobna klasič-
ni tragediji. Večina dogodkov se odvija v Prlekiji, a
svoje junake spremlja pisatelj v Ljubljano, Srbijo in
Slezijo. Dosti skrbi je posvetil naravi, njeni lepoti,
ptičjemu petju in sploh značilnostim Prlekije. Jezik je
sočen in naraven, včasih narečno pobarvan.

Šibkost dela pa je v tem, da je na nekaterih me-
stih preveč raztegnjeno. Vožnja v Srbijo in Slezijo
zavzema kar četrtno knjige, tudi študenta sta včasih
preveč zgovorna.

Pisatelj je doslej priobčil iz nadaljnega cikla ro-
manov *In svet se vrti naprej...* le dva odlomka: *Pe-
tin dvajset* (Meddobje, 1958) in *Večer v Liki* (Meddob-
je, 1963).

(Moja kritika o romanu: Lit. vaje, 1957-58, IX,
222-223) (Dalje)

KNJIGE IN REVIE

Pri Sodobni knjigi v Londonu je izdal Lev Detela knjige, na katere opozarjamo:

SLADKOR IN BIČ,

ČRNI MOŽ, dramski tekst v verzih,

IZKUŠNJE Z NEVIHTAMI.

Vse knjige lahko dobite v sloven-
skih knjigarnah v Trstu in Gorici
in v knjigarni Mohorjeve družbe v
Celovcu.

V zalogi uprave pa imamo tudi
še pesniško zbirko Marijana Brec-
lja »V času odmaknjena sidrišča« z
izredno lepimi ilustracijami, Beliči-
čevo pesniško zbirko »Gmajna« in
še nekaj izvodov pesniške zbirke
Brune Pertotove »Moja pomlad«.

Prav tako lahko dobite v upravi re-
vije in v slovenskih knjigarnah Ja-
nežičeve pesniške zbirke.

Na razpolago imamo tudi »Dra-
go 1968«, knjigo predavanj na štu-
dijskih dneh v Dragi.

Naj vas to vabilo, na katerega
včasih pozabimo, spomni, da Vas
čaka slovenska knjiga, le seči mo-
rate po njej!

TRŽAŠKI KULTURNI KOLEDARČEK

28. decembra:
V Slomškovem domu nastop Glasbene šole »A.M. Slomšek«.

2. januarja:
V Kulturnem domu premiera SG: Fran Saleški Finžgar - Naša kri. Režija Viktor Molka.

3. januarja:
SG ponovi Finžgarjevo Našo kri.

4. januarja:
SG ponovi Finžgarjevo Našo kri.

7. januarja:
SG ponovi Finžgarjevo Našo kri.

9. januarja:
Glasbena matica priredi v Mali dvorani Kult. doma Solistični koncert (Vanda Gerlovič - sopran, Jože Stabe - bas, Igor Dekleva - klavir).

10. januarja:
V galeriji La Lanterna odprtje razstave slovenskega slikarja Vladimira Makuca.
SG ponovi Finžgarjevo Našo kri. Spd Igo Gruden iz Nabrežine priredi Solistični koncert (Vanda Gerlovič - sopran, Jože Stabe - bas, Igor Dekleva - klavir)
V SKK Občni zbor.

11. januarja:
Zveza cerkvenih pevskih zborov priredi v cerkvi Novega sv. Antona koncert starih božičnih pesmi. SG ponovi Finžgarjevo Našo kri.

13. januarja:
V SK predavanje dr. Pavleta Apovnika: Vindišarstvo - produkt germanizacije koroških Slovencev.

17. januarja:
SG ponovi Finžgarjevo Našo kri.

17. in 18. januarja:
PD Slovenec in Mladinski krožek v Borštu priredita praznovanje farnega patrona sv. Antona. Nastopijo harmonikarji, pevski zbor, ter mladinska dramska skupina z igro Patent ter folklorna skupina Breg.

18. januarja:
V dvorani A. Sirk v Sv. Križu ponovi SG veseloigro Jake Štoke: Moč uniforme.

Glasbena matica priredi v Kult. domu Koncert harmonikarskih ansamblov.

20. januarja:
V SK predava prof. Niko Kuret: Skrivnosti maske.

23. januarja:
KASTA priredi predavanje Lucijana Volka: Gospodarske namembe za naše ozemlje v zvezi z načrtovanjem dežele.

24. januarja:
V SKK predavanje p. Antona Korena iz Rima.
V SPD Tabor - Opčine gostuje skupina dramatičnega društva iz Idrije s Sartrovo dramo: Nepokopani mrtveci.
SG ponovi Finžgarjevo Našo kri.

25. januarja:
Ekumensko srečanje s p. Antonom v Marijinem domu v ul. Risorta. SG ponovi v Kinodvorani v Bazovici veseloigro Jake Štoke: Moč uniforme.

27. januarja:
V SK predava prof. Milko Matičetov: Živa slovenska pravljica.

28. januarja:
V PD Slavko Škamperle predava Mario Magajna o tržaški okolici. V krožku »Pinko Tomažič« predava Stojan Spetič: Lenin in nacionalno vprašanje.
Šola glasbene matice priredi v dvorani ul. R. Manna Večer komorne glasbe.

29. januarja:
Slovensko planinsko društvo priredi v mali dvorani Kult. doma predavanje Sandija Blažine: Tu in tam med širitisočaki.
Dr. Drago Štoka predava v Slomškovem domu v Bazovici
V PD Vesna predava novinar Vinko Trinkhaus: Problem in razvoj samoupravljanja.

30. januarja:
Vinko Trinkaus ponovi predavanje na povabilo pevskega zbora Srečko Kumar iz Veliškega Repna. KASTA priredi predavanje magistra ekonomije Janeza Škerjanca: Aktualni gospodarski problemi Slovenije.

31. januarja:
V kinodvorani v Dolini SG ponovi veseloigro Jake Štoke: Moč uniforme.

GORIŠKI KULTURNI KOLEDARČEK

6. januarja:
V Čedadu Dan emigranta: nastop pevskih zborov Rečanj in Idarja, moškega in ženskega dueta, recitacije, petje. SG igra komedijo Izidorja Predana.
ZSKP priredi v goriški stolnici Božični koncert.

11. januarja:
Mladisko srečanje v Števerjanu. V župnijskem domu v Štandrežu »Božičnica«: nastop otrok, mladinskega zbora, barvne slike.

12. januarja:
V cerkvi sv. Ignacija na Travniku orgelski koncert prof. Huberta Berganta iz Nove Gorice.

15. januarja:
V SKAD-u v Katoliškem domu predavanje prof. Josipa Tavčarja o sodobni slovenski dramatiki.

18. januarja:
V Katoliškem domu predavanje Vinka Zaletela iz Koroške: Iz potovanja po Afriki.

V župnijskem domu v Štandrežu ponovi Vinko Zaletel svoje predavanje.
Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta priredi v Štoblanku koncert starih slovenskih božičnih pesmi.

19. januarja:
V Katoliškem domu v Števerjanu predavanje Vinka Zaletela.

25. januarja:
V Prosvetni dvorani v Gorici gostovanje harmonikarskega orkestra »Miramar«, dirigent Oskar Kjuder.
V Katoliškem domu Večer katoliškega tiska (ansambel MI-NI-PE, IGRA »Poštena deklica«, govor I. Bolčine).

PREŠERNOVI DNEVI

Ljudskega gibanja iz Trsta in okolice, predstavniki Društva izobražencev, predstavniki prosvetnih krožkov, ki so včlanjeni v Slovensko prosveto, uredniki naših revij in publikacij, ravnateljica liceja prof. Laura Abram, pisatelj Alojz Rebula in gospa Zora Tavčar, predsednik Duhovske zveze g. Albin Grmek, starosta skavtske organizacije prof. Ivan Theurschuh in drugi. Večer je bil prazničen.

SILONEJEV

„UBOGI KRISTJAN“

ske Drame. Vloga Celestina je izredno problematična in za vsakega igralca zelo težko izvedljiva. Treba je namreč združiti dobroto, ljubeznivost in nemoč, včasih celo navivnost z doslednostjo in prepričljivostjo. S svojo mirno igro in globokim, lepo barvitim glasom je ustvaril posebno v nekaterih prizorih zares lepo podobo.

Tudi ostali igralci so v glavnem svoje vloge odigrali prizadeto in so dali celotni predstavi neko toplino. Niso bili sicer mirni in vdani menihi, ki skoro ne vedo, kaj se v svetu godi, to so ljudje z veliko idejo, ki jo hočejo uresničiti. Prav v tem je dal režiser Hieng predstavi tisti občedružbeni značaj časa.

Sivo, resno sceno je zasnoval Sveta Jovanovič, zelo fine in estetsko ubrane kostume pa je zamislila Alenka Bartlova.

Predstave se je udeležil tudi pisatelj Ignazio Silone. J. P.

Režiser Andrej Hieng

Za dobro voljo

»Joj, Tinček, že spet hočeš iti neumit v šolo. Alo, brz v kopalnico!«

»No ja, pa grem, če misliš, da bom potem kaj bolj brihten v šoli...«

☆

Tone je moral po zdravniškem nasvetu jesti mlečno hrano. Po desetih dneh je izjavil:

»Zdaj šele vem, zakaj se dojenčki tako derejo!«

☆

Dva moža se kregata sredi ceste.

»Ti si osel,« zavpije prvi.

»Govedo,« mu vrne drugi.

Mimo pride gospod in sam pri sebi zamrmra:

»Tu bo pa prišlo do dvoboja. Imeni sta si že izmenjala.«

☆

Mož prikolovrati ponoči domov. Zena ga vpraša: »Si ti, Jaka?«

On pa: »Jaz ja, koga si pa pričakovala?!«

☆

Ko je Arhimed planil iz kopeli, je zaklical: Heureka — našel sem!

»Kaj je našel?«

Učenec: »Milo.«

☆

Voznica na križišču nikakor ne more vžgati motorja, da bi pognala naprej. Luči na semaforju se menjavajo od rumene na rdečo in zeleno. Končno se le približa policaj:

»No, gospodična, kaj je z Vami? Vam nobena barva ne ugaja?«

☆

Končno je zaradi hudega glavobola le šel k zdravniku. Ta ga je pregledal in mu nato začel postavljati vprašanja. Mož je na vse odgovarjal »ne«. Nikdar ni pil, nikoli kadil, vedno je bil zmeren v jedachi, v nikake avanture se ni spuščal.

»Čudno, čudno, je rekel zdravnik, »morda Vam je pa svetniški sij pretesen.«

☆

»Kaj vas ni sram beračiti? Mar bi delali!«

Berač: »Gospod, prosil sem vas za denar, ne za nasvet.«

☆

»Kako gre kaj s tvojim možem, Katica?«

»Oh kako! Kot z mojim pletenjem: eno na prav, tri narobe.«

Trgovski potnik na vso moč prepričuje gospodarja, naj si kupi hladilnik.

»Nimate pojma, kakšne koristi boste imeli. Jedi se vam ohranijo v njem tudi en mesec.«

»Ja, že, že... ampak kaj bomo pa medtem jedli?«

☆

Občinska godba svira pred županstvom. Ko za trenutek preneha, vpraša neki tujec: »Zakaj pa igrate?«

»Župan ima rojstni dan jutri, pa smo mu naredili podoknico.«

»A tako! Kako pa to, da se ne pokaže na oknu, da bi se zahvalil?«

Vprašani molči, a nekdo poleg njega odloži trobento in pojasni: »Ne morem biti istočasno tu in na oknu.«

☆

V vojašnico stopi general in zagleda stražarja, ki v nemarni drži stoji poleg puške. General se ogorčen ustavi:

»Ti, veš kdo sem jaz?«

Vojak se obrne proti skupini vojakov in zavpije:

»Fantje pridite sem! Tu je neki starec, ki ne ve, kdo je!«

☆

»O, kakšen žulj imam na podplatih!«

»Še dobro, da je na podplatih, tako ti ne more nihče stopiti nanj!«

☆

Idealist: »Če človek zares ljubi, obljubi dekletu tudi zvezdo z neba.«

Materialist: »Da, to je še najceneje.«

☆

»Gospodična, ali vas zdaj boli glava?«

»Zakaj to vprašuješ, Nejšček?«

»Ker je očka rekel, da vas bo dostikrat bolela, ko bom jaz začel v šolo hoditi.«

☆

Saša pride iz šole.

»Mama, ali so takrat še živeli pri nas dinozauri, ko si bila ti majhna?«

☆

Na vprašanje: »Kje se je rodil Mozart,« je kandidat odgovoril:

»Mozart se je rodil v Wolfangu v Nemčiji.«

Za vsak problem ogrevanja se obrnite na podjetje

La COMBUSTIBILE

(LOVREČIČ ALBIN)

DOMIO 38 - Industrijska cona - TEL. 820-331

Zastopstvo ameriške petrolejske družbe AMOCO za Trst

NAFTA-GASOLIO-KEROZEN PREMOG-DRVA ITD.

Postrežba hitra v velikih in malih količinah, cene ugodne, olajšave.

Ko se odločite za nakup, telefonirajte nam, pozanimajte se pri nas!

R I M - Slovenski „Hotel Bled” ITALIJA
Lastnik Vinko LEVSTIK

ROMA - Via S Croce in Gerusalemme 40 - Tel. 777-102, 7564783
Blizu železniške postaje - Direktna zveza z avtobusom št. 3
Domača kuhinja - Vse sobe s prhami.

TVRDKA

Herzè

USTANOVLJENA LETA 1899

TRST
TRG S. GICVANNI, 1
TEL. 35-019

Emajlirani štedilniki najmodernejših oblik na vsa goriva. Popolna oprema za kuhinje, jedilnice, restavracije iz emajla, nerjavečega (Inox) jekla, stekla itd. Električni likalniki, sesalci za prah, pralni stroji, grelci za vodo, hladilniki. Dekorativni predmeti umetne obrti, od keramike do brušenega kristala. Lestenci ter vse vrste električnih luči, klasične in moderne oblike.

MLADIKO lahko kupite

V TRSTU:

- v knjigarni Fortunato
- v Tržaški knjigarni
- v prodajalni časopisov na končni postaji openskega tramvaja
- pri Parovclu v galeriji Tergesteo

NA OPCINAH:

- v prodajalni časopisov na končni postaji openskega tramvaja

V DOLINI:

- ♦ pri šolskih sestrah

V GORICI:

- v Katoliški knjigarni

Ta številka je bila dotiskana 18. februarja 1970.

CENA 200.- LIR